

Glasnik

Hrvatskoga uljudbenog pokreta

Online tjednik za javna pitanja

Broj 119

Izlazi srijedom

Zagreb, 25. svibnja 2011.

»Prosto zrakom ptica leti...«

170 godina prve hrvatske budnice
"Prosto zrakom ptica leti ..."

Pobijedimo

- konačno -

troroge!

Izdvajamo:

"LISINSKI": PRVI HRVATSKI IGRANI SLIKOPIS

Enes Midžić

PREBIRANJE PO FILMOVIMA HRVATSKOG SLIKOPISA (1)

HRVATSKI PRAVOSLAVAC

broj 1, ožujka 2011.

Zdenka Magdić

OJ HRVATSKA, OJ!

**RAZBIJAMO I RUŠIMO HDZ/SDP SUSTAV
PRIDRUŽITE NAM SE!**

Naklada
96.000 primjeraka
Glasnik je besplatan

Prijaviti se možete na hitrozov hrvatska.uljudba@gmail.com

UZ "LISINSKI", PRVI HRVATSKI IGRANI SLIKOPIS

Za slabije upućene u hrvatski jezik mali prigodni rječnik:

Slikopis = film
Slikokaz = kinematograf
Svjetlopis = fotografija

Tijekom 1943. smiljen je prvi hrvatski igrani slikopis: "Lisinski". Prikazan je na sam Uskrs 1944. uoči treće obljetnice proglašenja Nezavisne Države Hrvatske. Na praizvedbi su bili mnogi hrvatski odličnici na čelu s Dr. Nikolom Mandićem, predsjednikom Hrvatske državne vlade. Prigodno slovo održao je Marijan Mikac, ravnatelj Državnog slikopisnog zavoda "Hrvatski slikopis". Nazočno pučanstvo srdačno je pozdravilo glumce slikopisa "Lisinski".

U tzv. Jugoslaviji nije prikazivan slikopis "Lisinski", a zbog poznatog urođenog partizanskog kompleksa manje vrijednosti. Uostalom, što se u šumi moglo znati o kazalištu, slikopisu, filharmoniji, knjizi, športu, općenito o umjetnosti i ljudskim uljudbenim potrebama?

Redatelj slikopisa "Lisinski" bio je Oktavijan pl. Miletić, a pisac rukopisa Milan Katić. Glas-

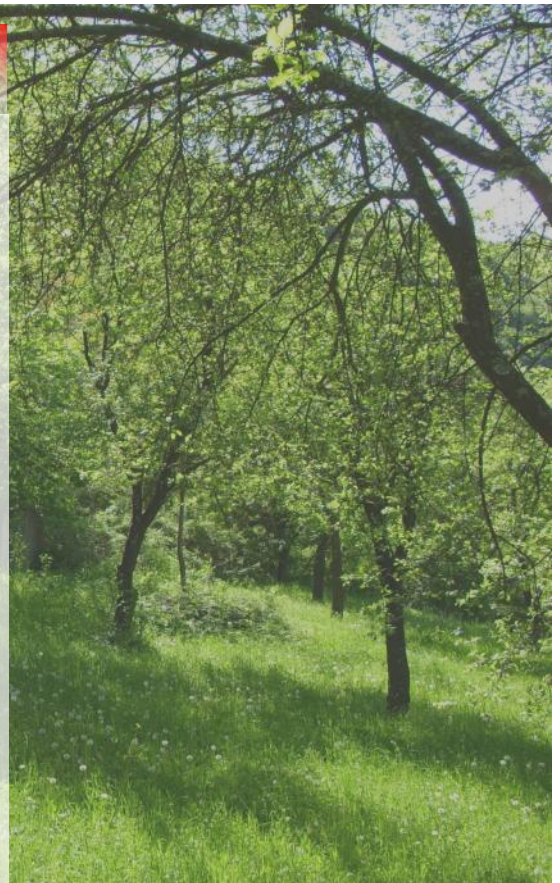
bena obradba: Boris Papandopulo. Scenografija: Vladimir Žedrinski. Koreografija: Ana Roje i Oskar Harmoš. U izvedbi sudjeluju: Zagrebačka filharmonija i kazališni zbor pod ravnanjem Lovre pl. Matačića. Glavne uloge: Branko Špoljar kao Vatroslav Lisinski, Lidija Dominović kao Hedviga Banova, zaručnica Lisinskoga, Srebrenka Jurinac, kao Sidonija, grofica Rubido, Veljko Maričić, kao Albert Štriga, Hinko Nučić, kao predsjednik Glasbenog zavoda, Janko Rakuša, kao član ravnateljstva, Tošo Lesić, kao opat Ivan Krizmanić i Tomislav Tanhofer, kao govornik. Tu su još: baletni zbor i skupina seljaka iz okolice Marije Bistrice.

Slikopis "Lisinski" je restauriran, pa je dne 18. listopada 1990. prikazan u kinu "Balkan" u povodu vraćanja spomenika banu Josipu Jelačiću na središnji zagrebački trg.

Sjećanja na prvi hrvatski igrani slikopis poticaj su za objavu u "Glasniku" niza priloga, koji govore o slikopisnoj proizvodnji u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj.

SADRŽAJ

Uz "Lisinski", prvi hrvatski igrani slikopis	2
"Lisinski": prvi hrvatski igrani slikopis (1).....	3
Marijan Mikac: Usavršava se hrvatska slikopisna proizvodnja	7
Enes Midžić: Prebiranje po filmovima hrvatskog slikopisa (1).....	11
Presuda Gotovini i Markaču je "Gnjusna, nepravedna i opasna!".....	13
Mate Ćavar: kantonizirana ili trodijelna Bosna i Hercegovina?.....	17
dr. Muhamed Borogovac: Izetbegović ponovno spasio republiku srpsku i Dodika.....	18
Rudi Tomić: Sjećanje na Dragu Sudara	21
Đivo Bašić: Boškovićeva točkasta teorija	25
Zdenka Magdić: Oj Hrvatska, oj!(1).....	25
Sveti hrvatski savez (3)	26
Hrvatski pravoslavac.....	27
prof. Vladimir Ćorović: Šumadinci pod vlašću novokomponovanih biznis-srba	28
Mile Boban: Hrvatska i Ustaštvo (7).....	29
Dr. Mile Budak: Bazalo (55. nastavak)	30
Josip Badalić D.I.: Božji pustolov (23. nastavak)	32

"LISINSKI": PRVI HRVATSKI IGRANI SLIKOPIS (1)

"PROSTO ZRAKOM PTICA LETI ..."

Novelizirani prizor iz slikopisa "Lisinski"

Milan Katić, "Hrvatsko krugoval", Zagreb, br. 31 - 1. kolovoza 1943.

Aktor rukopisa za veliki hrvatski slikopis "Lisinski", novinar Milan Katić, napisao je za "Hrvatski krugoval" ovaj novelizirani prizor iz slikopisa, koji govori o postanku prve hrvatske budnice.

Sumrak kišovitoj dana kasne jeseni godine 1841. U svojoj biednoj sobici, u maloj uličici Gornjeg grada u Zagrebu, sjedi skutren nad pisaćim stolom siromašni "besplatni vježbenik" Kr. zemaljske vlade Vatroslav Lisinski i proučava neki spis. Hladno je. Vatra je u peći utrula. Lisinski je zamotao noge u topli gunj da se malo ugrije. Ali od časa do časa prolazi ga jeza hladnoće i vlage... Mnogo ima posla u uredu Kr. zemaljske vlade bezplatni vježbenik...! I kod kuće on mora rješavati spise, da bi sutradan gospodinu šefu mogao podneti izvješće...!

Dugački starinski glasovir stoji u mračnom kutu sobice tih i kao osamljen... Kadkada Lisinski sjeda za taj glasovir i preludira... Ali tu sreću može si priuštiti samo onda, kad nema spisa ... Neriješenih spisa...!

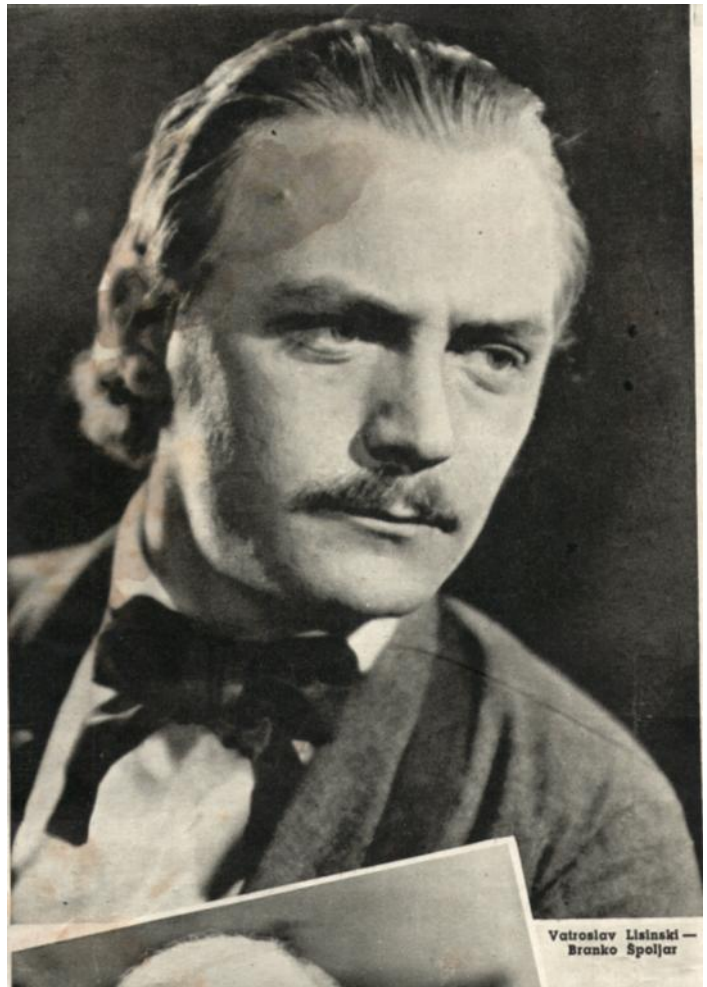
Tišina... Kaplje kiše monotono udaraju o prozor. Ulicom prodrndaju neka kola. Ponovna tišina... Samo se čuje šuškanje papira i škripanje pera.

Najednom se Lisinski trgne. Prisluškuje ... Pozna on taj šum. Koraci po stubištu... Netko brzo grabi sve po dvie-tri stube... Nagli kucaj na vratima, I vrata se širom otvaraju...

- Servus amice... Sreća, da sam te našao kod kuće...!

U ovu mirnu i tužnu, gotovo beznadnu atmosferu, provalio je kao oluja, kao personifikacija životne snage i volje, prijatelj Lisinskoga, mladi hrvatski domorodac Albert Štriga...! Liep stasit mladić, pun životne snage...

- A gdje bi bio, moj Štriga...? — odgovara Lisin-

Branko Špoljar kao Vatroslav Lisinski

ski ustavši veselo da pozdravi prijatelja. U prisutnosti Štrige kao da je i sam Lisinski dobivao nešto više samopouzdanja. Štriga mu je ulievao povjerenje u bolju budućnost... Štriga je bio njegov dobri duh... Bio mu je pravi prijatelj. Krhka figura Lisinskoga kao da je postala uzpravnija i jača u prisutnosti Štrige.

- Opet ti tvoji spisi... Naci...! Tako ti Gospoda ... Što ne baciš sve to u vatru...?

Štriga naglo pristupi stolu, pograbi hrpu spisa i baci ih u mračni kut sobice.

- Štriga ... Jesi li poludio...? Ostavi spise na miru...!

- Slušaj, moj Lisinski! Velike stvari se spremaju, a ti ovdje sjediš u hladnoj sobici, zamotan gunjem, i proučavaš prašne spise...! Čovječe

božji... Pa gdje ti živiš? Jeli si ti hrvatski domorodac ili nisi?!

- Dobro, dobro, Štriga... Umiri se. Sjedni i govori. Ja te ništa ne razumijem. Podpuno nesuvislo govoriš.

Štriga se umiri. Sjeda na rub Lisinskog krevetića i počne s nešto manje temperamenta razlagati:

- U prvom redu, da li ti znadeš tko dolazi u Zagreb...?

- .....?

- Ne znaš. U Zagreb dolazi sam Ljudevit Gaj! Naš Ljudevit Gaj... Veliki domorodac. Veliki Hrvat...! Odlučili smo, da ga dočekamo kako to i doliči hrvatskoj mladeži.

- Sjajno Štriga...! Ali što ću...

- Čekaj...! Tebe trebamo. Slušaj dalje! U tebe je veliki glasbeni dar. A taj sada mora doći do izražaja... Lisinski, dosta je tih tvojih spisa i pisarkanja po uredima... Zar je to posao za tebe...? Zar ćeš cijelog života biti neki pisarčić?

Štriga se opet uzbudio i dugačkim koracima mjeri sobicom gore-dolje.

- Glasbeni dar... To je liepo rečeno...! Ali što? Kako...?

- Vatroslave, Nacek, dragi Nacek, sad se ozbiljno moraš prihvatiti posla. Tvoj glasbeni dar mora ovog puta doći do izražaja. Razumiješ li? Ja ti jamčim, da ćemo prodrijeti. Gledaj, ovdje je rukopis pjesme, koju je u čast dolazka Gaja, spjevao sam Dimitrije Demeter...

- Da, pa onda...?

- ... A ti, Lisinski, ćeš tu pjesmu uglasbiti...!

- Ali Štriga...! Pa ja... — pokušava se Lisinski zbunjeno braniti.

Štriga drži u ruci rukopis i sav oduševljen govori dalje:

- Slušaj samo ovaj tekst:

*"Prosta zrakom ptica leti,
prosto gorom zvier prolazi,
A ja da me lanci speti
Dam tuđincu da me gazi...!?"*

Srebrenka Jurinac kao Sidonija grofica Rubido

- Što kažeš...? Te rieči... Ta misao...!

Lisinski pozorno sluša Štrigu, a onda već i sam zanesen pruža ruku i uzima od Štrige papir na kojemu je napisana pjesma.

- Čitaj dalje:

*"Tko ne voli mrijet prije,
U tom naša krv ne vrije...!"*

- Pjesma je zaista liepa... Puna zanosa... - progovara Lisinski čitajući tekst do kraja.

- Moj dragi, — uzklikne Štriga uhvativši Lisinskoga za obje rake, — ti ćeš ovu pjesmu skladatai... Ti ćeš joj dati glasbu i to će biti prva hrvatska budnica...

Tišina... Nastao je trenutak gotovo uzbudljive tišine...! Lisinski časak gleda u Štrigu, onda polako prilazi svojem stolu, odlaže papir s tekstom pjesme na stol i kao umorno sjeda na stolicu. Štriga ga bez rieči prati pogledom... Umornim, tihim glasom govori Lisinski:

- Da, moj Štriga ... Pjesma je divna ... Ali... Ja se ne usuđujem...! Ja nisam još nikada ništa za javnost skladao. Istina... Glasba je sav moj sviet... Spisi, ured, sve je to lažno... Sve je to krivo... Ali ja se ne usuđujem... Za tako svečanu zgodu. Dolazak Ljudevita Gaja...!

Veljko Maričić kao Albert Štriga

- Dosta...! Ni rieči više... — skoči Štriga, kao da ga je guja ujela... Ti ćeš ovu pjesmu skladati! Saberi se. Daj sve najbolje od sebe... Ti si rođeni umjetnik. Imaj to uvijek na umu... Saberi se, Lisinski! Sad je trenutak...!

Opet jedan dugački, dugački trenutak tišine... Lisinski polagano diže glavu. U očima mu gori plamen ... Iskra je upaljena. Sveta vatra gori ... Štriga to vidi. On postaje sretan. Pobedio je malodušnost Lisinskoga. Trgnuo ga je iz njegovog tmurnog mrtvila ...

- Pa dobro... Pokušat ću... Možda...

- Nema tu nikakvog "možda", — prekida ga hitro Štriga. Mora biti sjajno. Mora biti najbolje...! Ti ćeš pjesmu skladati, a pjevat će je hrvatska mladež. A bude li glasba onakova, kako mi želimo i kako mi od tebe očekujemo, ja ti jamčim, da će tu istu pjesmu Hrvati pjevati i nakon stotinu godina...! ;

- Štriga, Štriga... Ti opet pretjeravaš... Ti si zanesenjak ... Ali ipak ću pokušati...

- Ništa ne pretjeravam. Stvorit ćemo velika djela. Na posao... Ostavljam te tvojim muzama. Preokrenut ćemo cieli svijet, ako uztreba. Pokazat ćemo svijetu što može hrvatska mladež. Odoh ja ... Zbogom Lisinski...

Isto tako naglo, kako je došao, odlazi Štriga... Lisinski ostaje sam... Na stolu stoji Demetrov rukopis... Lisinski ga ponovno uzima u ruke. Čita... "Prosto zrakom ptica leti..." Lagano, kao oklievajući prilazi Lisinski glasoviru. Pali svieću. Otvara glasovir i stavlja tekst na stalak za note... Sjeda za glasovir i bojažljivo prelazi prstima preko požutjelih tipaka... Tišinu sobice napunjavu izpretrgani zvuci... Lisinski sklada... Sve više i više raste melodija ... Sve više izpunja se mala i skromna sobica zanosnim zvucima. Te hladne jesenske kišovite noći nastala je prva hrvatska budnica "Prosto zrakom ptica leti"...

Nekoliko dana poslije orile su se ulice starog Zagreba snažnim glasovima hrvatske mladeži, koja je sa suzama oduševljenja u očima, punim glasom pjevala budnicu: "Prosto zrakom ptica leti"... Bila je to prva skladba Vatroslava Lisinskog, prvi njegov korak u svijet glasbe, prvi korak na trnovitom putu budućnosti otca hrvatske opere.

PJESMA HRVATA

Dr. Dimitrije Demeter

**Prosto zrakom ptica leti,
Prosto gorom zvier prolazi,
A ja da se lanci speti
Dam tuđincu, da me gazi?
Tko ne voli umrijet prije
U tom naša krv ne bije!**

**Znam, da moji pradjedovi
Cielim svijetom gospođahu,
A ja jezik da njihovi
U robskome tajim strahu?
Tko ne voli umrijet prije
U tom naša krv ne bije!**

**Sam ću upalit krov nad glavom,
Pripravit si grob gorući
Neg da tuđin mojim pravom
U mojoj se bani kući.
Tko to izvest gotov nije,
U tom naša krv ne bije!**

IZ "GROBNIČKOG POLJA"

Dr. Dimitrije Demeter

Ništa od sveg toga! Kud god oko stiže,
ništa drugo nego kamen goli;
zaman tražiš zelen u toj doli,
ni travica jedna glave tu ne diže!.. .

Sve je pusto, sve je niemo, sve užasno,
grob golemi, gnjezdo noćnih sova,
okolica carstva Plutonova ...
Ipak si mi, polje, mило, polje krasno,
Amo, kom' je život Hrvatica dala!
Našeg roda to je sveta Meka;
čiste krvi djeda naših rieka
tu je okaljanu svieta čast oprala!

Svojim kraljem tu sve Hrvat spase kralje!
Batu-kanu kameni su ovi
strašni bili stupi Herkulovi,
gdje upisa udes: Dotuda — ne dalje!

Tu nek Hrvat uči, koja mu je ciena,
tu nek crpe hrabrost, ponos, volju,
nek si ište viek utjehu bolju,
neg koju mu daje ova uspomena!

Dr. Dimitrije Demeter

hrvatski književni i kazališni djelatnik
Zagreb, 21. srpnja 1811. - Zagreb, 24. lipnja
1872.

Jedno od njegovih najpoznatijih ostvarenja je ranoromanička poema Grobničko polje, nastala 1842. u povodu 600. obljetnice bitke na Grobničkom polju, gdje su Hrvati porazili Tare (Mongole).

USAVRŠAVA SE HRVATSKA SLIKOPISNA PROIZVODNJA

Marijan Mikac, "Hrvatski krugoval", Zagreb, br. 31 - 1. kolovoza 1943.

Marijan Mikac, ravnatelj Državnog slikopisnog zavoda "Hrvatski slikopis" govorit će na D. K. P. Zagreb o hrvatskoj slikopisnoj proizvodnji

Već od postanka naše države, shvaćajući veliku važnost slikopisa počela se najveća pažnja posvećivati slikopisnoj proizvodnji **U travnju godine 1941. osnovano Ravnateljstvo za film preuzelo je prvu brigu oko hrvatske slikopisne proizvodnje.** Dok je u bivšoj državi slikopisna proizvodnja bila prepuštena raznim pojedincima, koji za svoj rad nisu imali ni dovoljno sredstava ni stručnih uređaja, u našoj državi preuzela je slikopisnu proizvodnju sama država u svoje ruke. To je bilo potrebno iz više razloga, a prije svega zbog toga, da se podignu posebni uređaji, nabave suvremene sprave i izobrazu raznovrstno stručno osoblje.

Ono što je započelo Ravnateljstvo za film, nastavio je kasnije, od siječnja 1942., Državni slikopisni zavod "Hrvatski slikopis" (Croatia Film). Ravnateljstvo za film je u to doba likvidirano, te njegove poslove dielom preuzima "Hrvatski slikopis", a dielom Državni izvještajni i promičbeni ured kod Predsjedništva vlade, odnosno nakon preustrojstva Glavno ravnateljstvo za promičbu kod Ministarstva narodne prosvjete.

Ratne prilike su velika zapreka za razvitak slikopisne proizvodnje, ali je ipak uspelo nabaviti **nekoliko novih kamera za snimanje** kao i druge sprave bez kojih se ne može ni zamisliti uspješan slikopisni rad. **Nekoliko novih stručnih sila steklo je i u ovim ratnim danima stručnu izobrazbu u inozemstvu, radeći neko vrieme praktično kod velikih slikopisnih proizvođača.** Tako je hrvatska slikopisna proizvodnja, uzprkos ratnih poteškoća, krenula napried. Što je glavno, stvorena je organizacija unutar Državnog slikopisnog zavoda "Hrvatski slikopis", koja opravdava najljepše nade za budućnost.

Kao jedno od mjerila napredka slikopisne proizvodnje u svakoj državi može se uzeti kako je ta država zastupana na Međunarodnoj izložbi slikopisne umjetnosti, glasovitom Biennalu u Mletcima. Kako je poznato, Biennale se održaje na jesen svake godine i sve države zastupane su tamo s raznim vrstama svojih slikopisa, prikazujući svoje najbolje slikopise, dok one države, koje nemaju svoju slikopisnu proizvodnju ili koje još nisu stvorile slikopise europske vrijednosti šalju tamo samo svoje službene predstavnike, kolima se tako pruža riedka prilika, da vide najbolje od najboljega, što je u toku posljednje godine dana stvoreno na području slikopisne umjetnosti.

Napredak naše hrvatske slikopisne proizvodnje baš se liepo vidi po tome kako Nezavisna Država Hrvatska sudjeluje na Biennalu prve godine t.j. 1941., nije prikazan nijedan hrvatski slikopis, te sam ja imao samo tu čast, da kao službeni izaslanik naše države vidim liep nap-

redak slikopisne proizvodnje drugih zemalja, koje su dale dragocjene dokaze svog napredka i stvaranja uzprkos ratnih prilika. **Mi smo do- duše već tada snimili nekoliko slikopisa**, ali s njima se nije moglo izaći pred europsku javnost. Međutim već sljedeće godine t. j. **1942. prikazali smo u Mletcima svoj slikopisni tjednik "Hrvatska u rieči i slici", prosvjetni slikopis "Barok u Hrvatskoj" i dokumentarni slikopis "Straža na Drini", koji je čak nagrađen.** Ove godine bila bi naša država — uz svoj slikopisni tjednik "Hrvatska u rieči i slici" i nove prosvjetne slikopise — zastupana i **prvim hrvatskim govorećim i glasbenim slikopisom "LISINSKI"**, slikopisom podpune dužine, da nisu za vrieme rada nastupile tehničke poteškoće, koje su na mahove izgledale upravo nesavladive. Uslijed toga će ovaj slikopis biti dovršen za javno prikazivanje u mjesecu studenom ove godine.

Iz ovoga što je napried rečeno jasno izlazi velik i brz napredak hrvatske slikopisne proizvodnje: **dok u god. 1941. nismo posjedovali nijedan slikopis, koji bi mogli prikazati europskoj javnosti, to smo u godini 1942. stvorili ne samo kratke prosvjetne i dokumentarne slikopise europske vrijednosti, nego čak i svoj vlastiti slikopisni tjednik. Ove godine 1943., uz daljnje usavršavanje slikopisnog tjednika i snimanje novih prosvjetnih i dokumentarnih slikopisa, nama je uspjelo stvoriti i prvi hrvatski govoreći i još k tome glasbeni slikopis "LISINSKI", u kojem nastupa velik broj glumaca.** Samo onaj, koji je barem donekle upućen u tajne slikopisnog stvaranja, može u punoj mjeri procijeniti ovaj uspjeh. Jer da se stvori slikopis podpune dužine 1 j. za čitav raspored u kojem se govori, svira, pjeva i pleše, slikopis koji ima svoj sadržaj, koji povrhu svega toga mora hrvatskoj javnosti prikazati tko je zapravo bio skladatelj prve hrvatske opere, kako je živio i kako je radio, dati prikaz prilika i ljudi onoga doba, — da se sve to umjetnički izrazi, - za to nije dosta imati samo dobre volje, nego treba imati i znanja, te sposobnosti uz onu božansku iskru bez koje nema

umjetničkog djela.

Da se stvori dobar slikopis treba razviti djelatnost u mnogim pravcima, treba sakupiti veliki stožer stručnjaka. Svaki od tih ljudi mora biti podpuno na svom mjestu, mora podpuno izvršiti svoj zadatak.

To sve treba imati pred očima, da se može ocieniti u kakav smo se podhvat upuštali, snimajući slikopis "Lisinski". Jer mi zapravo nismo imali, a nemamo ni danas ni najnužnije slikopisne stručnjake kakvi su potrebni za snimanje ovakvog slikopisa. Mi još ni danas nemamo, premda je najveći dio posla izvršen, ni svoj slikopisni studio, ni razne druge neobhodno potrebne sprave i uređaje. Pa ipak se postavljeni zadatak doslovno rješava i mi ćemo još ove godine dobiti svoj prvi govoreći i glasbeni slikopis.

Ako pogledamo unatrag, kad je postojala samo plaha namjera prihvatiti se posla, onda je ta namjera obzirom na poteškoće izgledala upravo ludo smjela. Bez dovoljno slikopisnih i ostalih stručnjaka i radnika sa praktičnim iskustvom, bez studija i tehničkih uređaja izgledao je gotovo nemogućim uspjeh postavljenog zadatka. Ali ideja je bila tu, najprije skromna: prikazati tko je bio Lisinski, prikazati njegov život i njegovo stvara-

nje, a osobito stradanje, da se takav slučaj ne bi više ponovio u danima izgradnje naše države. Prvobitna je namjera bila, da se snimi slikopis od kojih 800 m. **Taj prijedlog sam morao odbiti.** Dužina od 800 m onemogućila bi nesmetano prikazivanje slikopisa, jer bi takav slikopis bio previše dug, da se doda glavnom slikopisu, a u isto vrieme previše kratak, da bi se prikazivao kao glavni. Zato sam tražio od svojih suradnika, da rukopis ili skrate tako, da se snimi slikopis od 400 m ili **produži na kojih 2.500 m. Odlučili smo se sporazumno za ovo posljednje.** I doista ćemo imati govoreći slikopis podpune dužine. Kako je to uspjelo? Uspjelo je tako, što su prije svega izabrani izvrstni, neumorni, i nadareni suradnici djelom iz krugova tehničkog osoblja Hrvatskog

državnog kazališta u Zagrebu, a dielom su uzeti u službu stručnjaci iz slobodnog zvanja. Ovdje napose moram spomenuti arhitekta za unutarnje uređaje g. Kopajtića. Ovi su ljudi, pod vodstvom nekolicine slikopisnih stručnjaka, stvorili prava čudesa. Radilo se neumorno po čitave noći, nije, se gledalo na radno vrijeme, je li običan radni dan ili nedjelja i blagdan. Sve je, svaka pojedinost, dobro promišljena, a kad se nešto nije moglo ostvariti na jedan način, pokušalo se na drugi. Gg. Miletić i Marjanović, prvi kao redatelj, a drugi kao voditelj proizvodnje, dali su sve od sebe. Velikih zasluga ima g. Žedrinski, koji je kao i svi drugi stručnjaci pokazao ne samo sjajan talenat i volju za rad, nego i izvanrednu sposobnost prilagođivanja zahtjevima slikopisnog stvaranja. Kazališni umjetnici, kao i novajlije u glumačkoj umjetnosti, također su se brzo uživjeli u način slikopisne glume. To je bilo za nas slikopisne stručnjake ugodno iznenađenje. Čeka nas doduše još mnogo posla, još mnogo velikih zadataka, dok slikopis Lisinski bude završen, ali po onome, što je do sada stvoreno, a to je više od polovice posla, izpunjava nas uvjerenjem, da će se započeto i dostojno završiti.

Napose se mora iztaknuti velika pomoć gradonačelnika Wenera, koji je za snimanja nekih

prizora ustupio svoju palaču u Dvercima, te intendanta Hrvatskog državnog kazališta prof. Žanka i glavnog inženjera kazališta Križanića.

Državni slikopisni zavod "Hrvatski slikopis" još prije druge godišnjice svoga obstanaka izaći će pred našu i europsku javnost jednim velikim slikopisom. Do toga nikad ne bi došlo — to se mora iztaknuti, — da Državnom slikopisnom zavodu "Hrvatski slikopis" zakonskom odredbom o njegovom osnutku nije omogućen rad po trgovačkim načelima, da mu nisu osigurana vlastita novčana sredstva do kojih dolazi u prvom redu od vlastitih slikokaza, te od iznajmljivanja inozemnih slikopisa. Samo na taj način mogla je naša slikopisna proizvodnja napredovati tako silnim zamahom.

Ma koliko se obćenito mislilo, da govoreći i zvučni slikopis predstavlja zapreku međunarodnoj izmjeni slikopisa, može se sa sigurnošću utvrditi, da takvo mišljenje nije točno. Nije važan jezik na kojem je slikopis snimljen, nego je važno kakav je slikopis. Na stvaranje malih naroda ne gledaju danas veliki narodi trgovački, nego naprotiv to stvaranje podupiru svim sredstvima. To je prije svega zasluga Međunarodne slikopisne komore, koja je i hrvatskoj slikopisnoj proizvodnji već više puta do sada

pružila svoju pomoć Svaki narod, pa i najmanji može svoje slikopisne proizvode prikazivati u inozemstvu, ako su ti proizvodi dobri, a pogotovo, ako njegovim stvarateljima uspije dati nešto novo. To vrijedi i za nas. Već nekoliko slikopisa kratke metraže prešlo je granice naše države, dok su mnogi prizori iz tjednika "Hrvatska u rieči i slici" prikazivani i dalje se prikazuju ne samo u Europi, nego su uzprkos rata prešli i na druge kontinente.

Ako se sve to ima pred očima onda se mirne dušee može reći, da hrvatsku slikopisnu proizvodnju, ako se bude nastavilo kako se započelo i kako se radi čeka liepa budućnost.

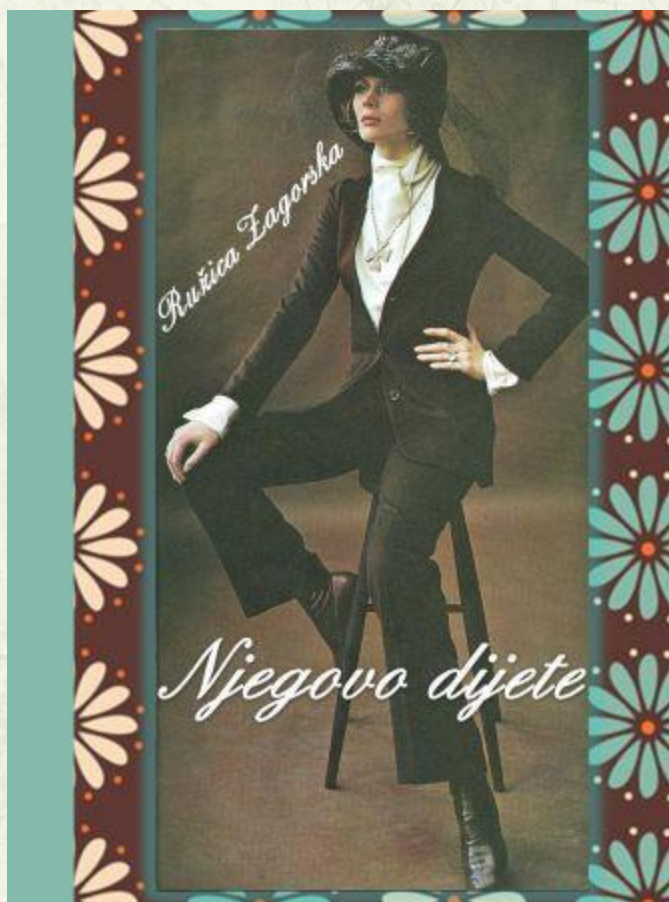
Za čas će odjeknuti »Prosto zrakom ptica leti ...»

Za čas će odjeknuti "Prosto zrakom ptica leti ..."

Hrvatska knjižara

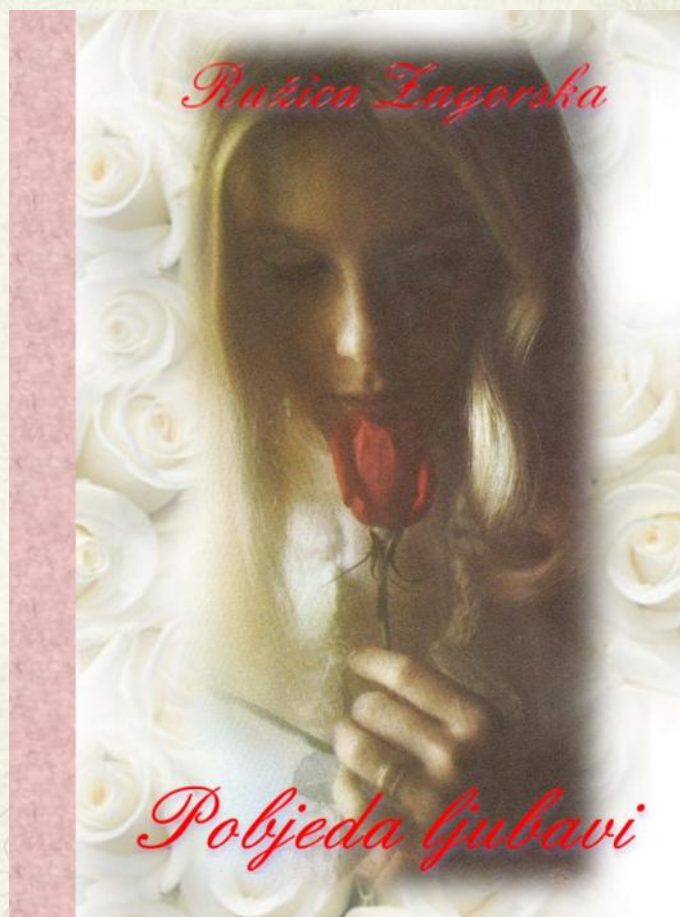
internetska knjižara i antikvarijat
www.knjizara.hrvatskauljudba.hr
hrvatska.knjizara@gmail.com

Vam predstavlja nova izdanja knjiga:

Ružica Zagorska:
Njegovo dijete

Ružica Zagorska:
Pobjeda ljubavi

Pobjeda ljubavi

PREBIRANJE PO FILMOVIMA HRVATSKOG SLIKOPISA (1)

Enes Midžić, Zagreb

Uvod

Prebirući po filmskom arhivskom materijalu, koji nije prisutan u svakodnevnom životu, u tim mi se pokretnim slikama javljaju detalji i crtice neobuhvaćene prikazom vremena u kontekstu razmatranja povijesnih i političkih zbivanja pa i literature. Živa slika tvori novu dimenziju vremena koje se izgubilo

u sjećanjima, sjećanja pak sama blijede, a povijest tu razinu ne proučava. **MLADE GENERACIJE PREPUŠTENE SU SAMO SUDU POUČAVATI BEZ UVIDA U OBLIKE FILMSKE PREZENTACIJE ODREĐENOG VREMENA U IZVORNIM MATERIJALIMA.** Njima su ti materijali dostupni samo u onim oblicima koji su dati u nekom drugom kontekstu i u drugoj dimenziji pokrepljuju neku i nečiju kasniju tezu. Nepoznavanje izvora i izvornika navodi, krenuvši iz detalja, u potrebu za novim čitanjem dijela povijesti filma na razini samog dokumenta, ali, kako se danas čita takav dokument i s kojom pozadinom?

U prilično nečitkoj situaciji, koja prati povijest filma u Hrvatskoj, bez uvida u filmove, treba sagledati cjelinu kroz provjeru njenih elemenata, rastaviti je i ponovno sastaviti s kritičkim odmakom. **Svi tražimo svoju izgubljenu povijest,** izgubljene filmove, uspostavljamo dijalog sami sa sobom, kako bi se uklopili u suvremenost neopterećeni nepoznatim. To nismo još napravili, a dužni smo sjećanja prenositi dalje.

Pokušavam si predočiti tu filmsku cjelinu dijela naše povijesti bez suda o njoj, a baviti se njenim detaljem. No, izvan povijesno-političkog i/ili politikantskog pristupa, etičkog ili estetičkog suda zanima me što se o tim fil-

movima, **(koje nemamo)**, kod nas može naći i što se u njima samima može naći. Što je cjelina, a što određeni detalj **tog navodno kod nas nepostojećeg filmskog gradiva,** kojeg zapravo imamo ali ne poznajemo.

Baveći se usputno hrvatskim filmskim gradivom, koje je **pred 40-ak godina odneseno u Beograd,** počeo sam nešto više pažnje posvećivati filmovima Ravnateljstva za film Nezavisne Države Hrvatske (NDH) odnosno Hrvatskog slikopisa (Croatia film)¹. Otvorilo se područje filmskih zanimljivosti koje mi se čine nepoznate široj javnosti. Uvijek se pisalo o nečemu **"između dva rata"** (ili "prije rata") te "poslije oslobođenja". Ono između prazni je (filmski) prostor ispunjen manjkavim tekstovima i tek pokojim filmom. Postavio sam si i pitanje:

Zašto ne poznajemo tu veliku produkciju 1941. do 1945. i zašto još do danas nije na odgovarajući način vrednovana?

A kako kaže mladi filmolog Danijel Rafaelić iz Hrvatske kinoteke, koji sprema knjigu o toj kinematografiji: Dokle god je ona daleko od očiju, ti će filmovi poprimati mitska pa i mitomanska obilježja. A za to nema nikakvog razloga.²

Iako otuđeno, već dvadeset se godina najveći dio tog arhivskog gradiva u 16 mm, VHS, i DVD kopijama nalazi u Hrvatskoj. Samo rijetki prikazi, tu i tamo tek neka "senzacija", koje sam uočio posljednjih godina, nedovoljni su za činjenicu da se mogu izravno istraživati **bez prijašnjih bojazni od policije, osude partijskog komiteta ili upozorenja na vaše sumnjivo zanimanje za NDH.** Doduše uvijek se u pozadini javljaju i ta pitanja. Ako filmovi i nisu javno prikazivani, ali za **istraživače i filmologe to je zasigurno bilo otvoreno.**

Zanima me što može napraviti zainteresirani pojedinac izvan institucija? Da li se moglo i izvan proučavanja redovitih arhivarskih tijekova pisati o tome? Ne o politici već o filmovima, pa i o detaljima. I što smo uopće mogli saznati o toj kinematografiji?

A povod mi je Lovro Matačić, proslavljeni dirigent i "nadzornik domobranskih glazbi s činom potpukovnika" i njegova uloga u filmu **Borci za Hrvatsku (1944).**

* * *

"BORCI ZA HRVATSKU" (1)

Slikovni izvještaj o izobrazbi naših vojnika u Stockerau Glazba: Lovro pl. Matačić
Baletna glazba: Krešimir Baranović
Trajanje: 19 minuta

Naslovnica

Montažna sekvenca - 1

Jedrenjak. Stare ratne zastave. Seljak (graničar) odlazi u rat, sin mu dodaje pušku. Hrvatski vojnici - jedinica Bošnjaka/Muslimana u napadu. Topnička bitnica.

Karte Hrvatske kroz povijest (jednostavna animacija) i suvremena ratna zbivanja. Kraći pregled hrvatske povijesti i prikaz državnog teritorija.

Komentator:

Oko 1400-te vladali su hrvatski jedrenjaci Jadranskim morem. Stoljećima napadali su Osmanlije i Tatari Europu. Hrvati su ih zaustavili. O graničaru kao najsrčanijem vojniku rekao je Napoleon: Hrvati su najbolji vojnici na svijetu.

U Svjetskom ratu bili su Bosanci strah i trepet neprijatelju. Staljingradskim junacima čija će djela ostati nezaboravna pripada hrvatska 369 pukovnija.

Povijest našega naroda sastoji se u borbi. Godine 925 sjedinila su se pod Tomislavom sva plemena. Godine 1563. izgubljena je Bosna i Hercegovina. Nakon promjenljive sudbine Hrvatska potpuno gubi svoju samostalnost.

1941. uskrsla je Nezavisna Država Hrvatska. Za njezinu slobodu, granice, budućnost vodi se danas borba. Opet imamo Hrvatsku u njejoj staroj veličini.

¹ - U hrvatskom jeziku starije značenje riječi slikopis odnosi se na izradbu slika sa svetim temama, odnosno ikonografiju, dok se riječ slikopisanje odnosi na slikanje. (J. Stulić/Joakim Stulli: *Rječosložje iliričko-italijansko-latinsko*, Dubrovnik 1810). Prema Marijanu Mikcu: Kako je (Poglavnik) volio hrvatske izraze, iako je podnosio neke strane riječi kao "ministar" i "general", **nazvao je film "slikopis", a fotografiju "svjetlopis"**, ne uzevši u obzir, da su obje riječi imale jednako značenje; svijetlo "piše" film, kao što je fotografija "napisana" slika. Prema tome bi "svjetlopis" mogao biti hrvatski izraz za film, a "slikopis" za fotografiju. **Kinematograf je nazvao "slikokazom"**. (Marijan Mikac, *Film u Nezavisnoj državi Hrvatskoj*).

² - Nenad Polimac: *Pavelić u boji iz beogradskih arhiva. Film o izložbi koja je htjela pokazati kako Židovi ugnjetavaju hrvatski narod.*

PRESUDA GOTOVINI I MARKAČU JE "GNJUSNA, NEPRAVEDNA I OPASNA"

www.dw-world.de

Nakon Haaške osude Gotovine i Markača u listu Frankfurter Allgemeine Zeitung je objavljen komentar iz pera njemačkog zastupnika Klaus-Peter Willscha koji smatra: ta osuda je gnjusna, nepravedna i - opasna.

U izdanju lista Frankfurter Allgemeine Zeitung od 19.5. je u rubrici "Tuđa pera" objavljen komentar kršćansko-demokratskog zastupnika u njemačkom Bundestagu i dopredsjednika Njemačko-Hrvatske parlamentarne skupine, **Klaus-Peter Willscha**, gdje je već naslov provokativan: **Mrtvačka sinoda u Haagu** (Die Leichensynode von Den Haag). Autor na početku podsjeća na bizaran događaj iz crkvene povijesti kada je 897. tadašnji papa Stjepan VI. upriličio **sudski proces - protiv svog pokojnog prethodnika na prijestolju sv. Petra**, Formozusa kako bi ojačao vlastiti legitimitet. **Mrtav papa je doista izvučen iz groba, navučena mu je papinska odora - i stavljen je pred sud gdje se od početka znalo, kakva će biti presuda: kriv je.**

Klaus-Peter Willsch (CDU)

"Ova presuda je gnjusna..."

Willsch piše kako se praktično ista stvar dogodila i na Međunarodnom sudu za ratne zločine u bivšoj Jugoslaviji u Haagu 15. travnja 2011. Tog dana je taj sud **proglasio krivim pokojnog hrvatskog predsjednika Tuđmana** da je planirao i proveo protjerivanje pobunjenih Srba prilikom ponovnog preuzimanja područja u Hrvatskoj koja su bila pod srpskom okupacijom. Utoliko je sud, misli komentator, mrtvog Tuđmana **stavio u istu razinu sa drugim mrtvacom, Slobodanom Miloševićem** i nastavlja:

"Ova presuda je gnjusna, nepravedna i opasna. Gnjusna, jer sud time naknadno pruža moralnu nadgradnju 'prijateljima' Hrvatske koji su u najboljem slučaju provodili politiku ekvidistance između agresora i žrtve. **Obzirom da Haagu, za razliku od rimske kurije 9. stoljeća, nije dozvoljeno suditi mrtvacima**

Ovom sudu je ipak zabranjeno izvoditi – mrtvace

Dayton je zasluga – Gotovine

ma, poslao je hrvatske vojne zapovjednike Antu Gotovinu i Mladena Markača na 24, odnosno na 18 godina u zatvor. Oboje su osuđeni kao izvršitelji navodnog ratnog zločina koji se u ovoj presudi pripisuje preminulom hrvatskom predsjedniku. Tako i mladoj hrvatskoj državi pripada uloga nasljednog krivca."

"Ova presuda je nepravedna..."

Ova presuda je nepravedna, piše u svom komentaru Klaus-Peter Willsch, jer se "za opravdanje krive teze sa neodrživim indicijama povrh toga osuđuju upravo oni, koji su najmanje pridonijeli doista počinjenim zločinima." Gost-komentator u listu FAZ ovdje njemačke čitatelje podsjeća na događaje 1995. i okolnosti 'Oluje' koja nije samo donijela oslobađanje hrvatskih područja, nego i okončala srbijansku agresiju u Bosni i Hercegovini i prisilila ih na mirovni sporazum u Daytonu. Vojnu zaslugu za taj čin, podsjeća komentator, pripada hrvatskom generalu Gotovini.

Isto tako, komentator podsjeća i da je za vrijeme Oluje većina Srba

bježala od hrvatskih jedinica, baš i kako se ne može osporiti da su nad Srbima počinjeni zločini. Hrvati koji su se vraćali su se osvećivali na Srbima koji su ostali - većinom starcima koji nisu imali snage za bijeg. Willsch podsjeća da se broj ubijenih procjenjuje na između 200 i 700, a izražava i žaljenje što je hrvatsko pravosuđe procesuiralo tek dio tih slučajeva i nije sve krivce navelo da odgovaraju za zlodjela.

Sud nisu zanimali konkretni zločini

Ali onda se komentator opet osvrće na sud u Haagu i prigovara mu što, usprkos njegovoj zadaći, "nije imao velikog interesa za konkretne zločine - možda jer njihovi razmjeri i raširenost nisu pristajali kao dokaz u radnu tezu planiranog zločina velikih razmjera hrvatskog čelništva.

Zato se potražila kratica u povijesne knjige: **bijeg Srba nije bio bijeg, nego planirano, i taktikom hrvatske vojske provedeno protjerivanje.** Kako bi se ta insinuirana zločinačka nakana učinila prihvatljivom, sud je konstruirao priču o **Tuđmanovoj želji za homoge-**

Sud nisu zanimali konkretni zločini nego priča o Tuđmanu

Sud je - razočarao

nom nacionalnom državom, o jednoj rečenici koja je odala njegovu nakanu i koju je izrekao prije operacije i o otežavanju srbijanskih povratnika u godinama nakon vojne operacije. To se povezuje sa konkretnim djelovanjima, kao sa **'nezakonitom' uporabom topništva** (što bi trebalo biti nešto slabiji oblik od 'pretjeranog'; ukupno je u topničkim napadima **poginuo jedan civil**), i **držanjem otvorenih koridora za Srbe koji su bježali** (mjera koja je sigurno spasila mnoge živote). Sve u svemu: **nužne i primjerene mjere u ratu se uzimaju kao dokaz za, u osnovi, nedokazive namjere.**"

Vojnici, čuvajte se!

Njemački zastupnik čiji komentar objavljuje Frankfurter Allgemeine Zeitung, još jednom podsjeća da je Tuđman mrtav i da se ocjena o njegovoj ulozi u ratovima koji su utemeljeni Miloševićevom agresijom, **treba ostaviti povjesničarima**. Ali onda obrazlaže i svoje mišljenje, zašto je Haaška presuda protiv Gotovine i Markača opasna: **jer su svi vojnici, koji u**

borbi donose odluke "izloženi samovoljnom, političkom i nekontroliranom pravosudnom sustavu" i komentator tu onda podsjeća kako Sjedinjene Američke Države onda možda imaju pravo svoje vojnike izuzeti od nadležnosti tog suda. Isto tako misli kako bi i njemačko ministarstvo obrane trebalo pratiti žalbeni postupak Gotovine - i iz toga izvući vlastiti zaključak u zadacima gdje jesu i njemački vojnici.

Klaus-Peter Willisch na kraju svog komentara u FAZ-u podsjeća kako Međunarodni sud za zločine na području bivše Jugoslavije obrađuje svoje posljednje slučajeve, ali kako je taj sud "u osnovi, iznevjerio očekivanja koja su u njega postavljena. Da je Slobodan Milošević bio optužen, ali ne i osuđen jer je umro prije toga - to se sudu ne može prigovoriti, ali mu se može prigovoriti da se istom mjerom mjeri legitimna borba protiv vanjskog agresora s planiranim i s velikom okrutnošću provedenim napadačkim ratom", zaključuje zastupnik Bundestaga Klaus-Peter Willisch u svom komentaru kojeg je objavio Frankfurter Allgemeine Zeitung.

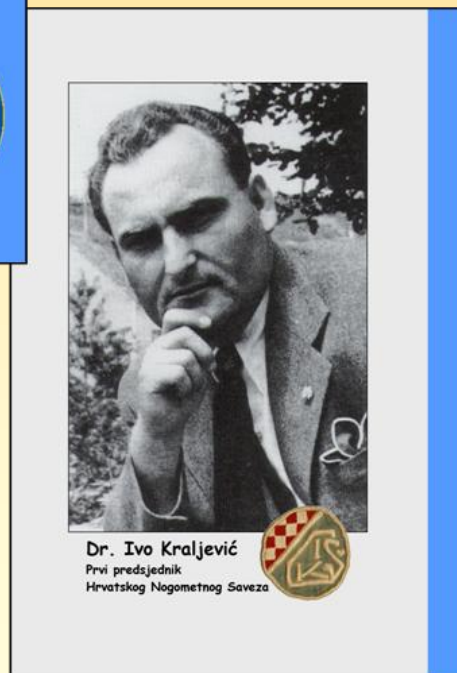
Ognjište

Nakladna zadruga
Zagreb, Pete poljanice 7
e-mail:
naklada.ognjiste@gmail.com

Nova knjiga!

Sve o povijesti
Prvog Hrvatskog
Gradjanskog
Športskog Kluba
Zagreb
na 944 stranice

Dr. Ivo Kraljević
Prvi predsjednik
Hrvatskog Nogometnog Saveza

OGNJIŠTE Nakladna zadruga, Zagreb, Pete poljanice 7,
PJ Hrvatska knjižara, Zagreb, Četvrte poljanice 8, www.knjizara.hrvatskauljudba.hr,
e-mail: lovorka.dragun.mirkovic@gmail.com, naklada.ognjiste@gmail.com

KANTONIZIRANA ILI TRODIJELNA BOSNA I HERCEGOVINA!

Mate Ćavar, Zagreb

Bilićev Puls Hrvatske, od 16. svibnja, na HTV 1, preko svojih sudionika jasno je pokazao kako su i koliko su podijeljena mišljenja pripadnika tih triju konstitutivnih naroda, bolje rečeno religija. **Nema nikakve dvojbe da je korijen ovih triju religija u BiH zajednički i to hrvatski-katolički.** Silom prilika jedni su prelazili na islam i nastali su Bošnjaci islamske vjere, drugi su prelazili na pravoslavlje koje se ulagivalo Turskoj carevini i treći koji su ostali vjerni vjeri svojih hrvatskih pređa i doživljavali neprestano progone okupatora BiH.

Tko su bili uskoci i hajduci nego katolici Hrvati, koji su kroz stoljeća ratovali za slobodu svoje hrvatske domovine i naroda hrvatskoga. Toliki Tomići, Šimići, Bušići postali su legenda hrvatskoga otpora u BiH: No vrijeme je učinilo svoje te dva dijela odnarođenoga hrvatskog naroda i vjere postali su toliko grabežljivi da bi svaki od njih želio ovladati nad drugima u BiH i to tako da protjeraju iskonske Hrvate katolike iz BiH. K tome su se umiješale svekolike strane sile koje bi svojatale ovu povijesnu i prirodnu domovinu Hrvata, Kneževine i Kraljevine Hrvatske.

Sjetimo se samo da su upravo Hrvati katolici bili jedina snaga koja je oslobađala BiH od Turske okupacije. **Kako smo dugo morali učiti kao da su Srbi pokrenuli ustanak takozvane "Nevesinjske puške" protiv turske okupacije** a da i ne spominjemo hrvatske ratnike i generale koji su pod austrougarskom imali svoje jedinice osloboditelja BiH od Turske carevine.

Ali što se događa sa BiH na Berlinskome kongresu 1878. godine kada BiH dodjeljuju Austriji kao protektorat. I zamislimo se kada ta ista Austrija 1908. aneksijom proglašuje BiH sastavnim dijelom Austrije. I što se sve događa. Zbog onoga atentata Gavrila Principa na austrijskoga prijestolonasljednika u Sarajevu, zaratio je cijeli svijet Pr-

vim svjetskim ratom, koji je izazvao i Drugi svjetski rat zbog strašnih ratnih reparacija nametnutih Nijemcima, koje su otplatili tek u 2011. godini, od sedamdeset milijuna Eura.

U tu su se BiH umiješale svekolike svjetske sile, a posebice Englezi u vrijeme velikosrpske agresije na BiH. Da bi mogli dodijeliti Srbima pola BiH, izazvali su sukob Hrvata i Muslimana čime su daleko najviše ugrozili hrvatski narod BiH. I onda su Daytonom zapečatili sudbinu ove nesretne zemlje BiH, koja se nalazi u srcu domovine Hrvata, okružena RH sa tri strane. Praktično je BiH balkanski klin u srcu povijesne zemlje Kraljevine Hrvatske, gdje je u vrijeme četiristoljetne okupacije BiH od strane Turaka jedan dio hrvatskoga naroda prešao na islam te se poturčio, a drugi na pravoslavlje, te se posrbio.

Tako sada u BiH imamo **Poture i Posrbe** koji žele protjerati izvorni narod Hrvata. I ne zna se koji je od ova dva naroda opasniji za opstojnost Hrvata u povijesnoj domovini Hrvatskoj. Sve se čini da se Hrvate iseli iz BiH i ne samo to nego da se islamizira i srbizira i RH, što im omogućuju jugokomunističke nakaze nakon Domovinskoga rata i smrti Franje Tuđmana! Bosna i Hercegovina može postati pravnom državom samo kao kantonizirana ili trodijelna BiH, koja bi se trebala zvati Savezna Republika BiH.

IZETBEGOVIĆ PONOVO SPASIO REPUBLIKU SRPSKU I DODIKA

Dr. Muhamed Borogovac

Kako je na kraju ipak zaobiđen Inzko i internacionalno pravo

Da bi shvatili šta se dogodilo sa četničkim referendumom sjetimo se toka događaja.

Događaj prvi:

Inzko odlazi u UN i traži podršku svijeta za odlučnu akciju protiv Republike srpske. Ne nudi nikave pregovore, nego kaže: "Dodik mora prihvatiti naše uslove."

Tada Izetbegović, "u svojstvu bošnjačkog člana Predsjedništva BiH" piše pismo UN-u. Sam taj kaorak je bio sumnjiv. Naime, ako se stvari odvijaju kako valja za Bošnjake, zašto se miješati u proces. Istina, Bošnjaci su morali žestoko intervenirati ranije, čim se pojavila inicijativa za "Referendum", da bi se svijet pokrenuo u akciju. Nažalost to nije učinjeno. Međutim, kada se svijet i sam pokrenuo u akciju da sankcionira RS i Dodika, zašto se miješati i komplikovati situaciju koja se povoljno odvija?

Veoma sumnjivo je to što je sadržaj originalnog Izetbegovićevog pisma na engleskom ostao tajna za narod, samo je objavljen prevod na bosanskom na Izetbegovićevoj web stranici. Kada je prevod u pitanju "u detaljima je vrag", pa pošteni ljudi uvijek objave oba dokumenta. Stranci ne razumiju bosanski, a mi ne možemo vidjeti engleski tekst, tako da je, poznajući

Izetbegoviće, podvala veoma moguća. Sjetimo se samo da Izetbegović na svojoj web stranici u Predsjedništvu nije objavio ni njegov sastanak sa Jusufspahićem, što je "procurilo" kasnije. Dakle od njega se može očekivati svaka podvala.

Veoma sumnjivo je bilo i to što se Radmanović nije ogradio od tog "Izetbegovićevog" pisma, što nije naglasio da je to samo mišljenje privatnog lica Izetbegovića, a ne zvaničnog organa Predsjedništva. Kao što znamo, subjekti internacionalnog prava su države, i zato UN ne komunicira ni sa kojim nižim nivoom vlasti, niti sa pojedincima, nego samo sa državnim organima koji zvanično predstavljaju države u internacionalnim relacijama. Zato UN nije htio ni primiti Dodikovo pismo protiv Inzkovog govora u UN. Međutim, po daytonskom ustavu BiH Predsjedništvo je nadležno za vanjsku politiku. Dakle, vjerovatno je "Izetbegovićevo" pismo u stvari pismo Predsjedništva, budući da ga ostali članovi nisu osporili.

Ivo Matanović na Četvrtom Okupljanju domoljubnih i državotvornih Hrvata

U svakom slučaju, Izetbegovićeva ponuda da se pregovara o referendumu je premostila Inzka, koji nije htio da čuje za pregovore, i dobila pravo građanstva u Evropskoj diplomatiji te Ashtonova dolazi Dodiku i Izetbegoviću. Nije tačno da se Evropa ogriješila o internacionalno pravo i da tretira Dodika kao predsjednika nezavisne države. U stvari za to je Evropa dobila otvorena vrata u Izetbegovićevom pismu, gdje se traži "dijalog i kompromis", dakle komunikacija sa Dodikom.

Podsjetimo se suštine Izetbegovićevog pisma UN-u. Na početku je to dosta "poštena" Izetbegovićeva izjava, gdje on očigledno krivi Dodika i RS za situaciju. Međutim, taj početak je u kontradikciji sa zaključnom rečenicom u pismu gdje Izetbegović traži "dijalog i kompromis", citiram: "Taj cilj može se ostvariti samo dijalogom, saradnjom i kompromisom."

A "dijalog i kompromis" umjesto namjeravanog kažnjavanja RS je izdaja Bosne i Hercegovine. To je trik koji nam se ponavlja iz krize u krizu, još otkako je Alija Izetbegović dosao na vlast u Bosni i Hercegovini 1990. godine.

Ponovo je upalio stari udbaški dribling kod "glupih Bosanaca"

Ponovimo još jednom, po ko zna koji put taj udbaški dribling, kojim su nas otac i sin Izet-

begović toliko puta uspješno izradili:

Četnici krenu da traže nešto što je upereno protiv interesa Bosne i Hercegovine (i Bošnjaka) i što je u suprotnosti sa vladajućim zakonima. Tada svijet, kao arbitar kojemu je stalo da se poštuju pravne norme, kaže: Stop, to ne možete dobiti jer to nije po zakonu i kao svaki prekršitelj zakona bićete kažnjeni.

Međutim tada oštećena strana, "Bošnjaci", tj. Izetbegovići ili neko drugi iz udbaške BiH vlasti, kažu: Nama je stalo da imamo dobre odnose sa "komšijama", pa ćemo umjesto primjene zakona u našu korist, mi radije izabrati "dijalog i kompromis".

Iz iskustva znamo da su ti "kompromisi" uvijek takvi da četnici dobijaju ono što su tražili. U stvari, naši izdajnici ne bi ni spasavali četnike od sankcija pristajući na nagodbe da im je stalo do Bosne i Hercegovine.

U tim "kompromisima" četnici dobijaju sve što su tražili i to odmah, a mi dobijamo neka obećanja za budućnost, koja onda četnici ne moraju ispoštovati. Na primjer, u Daytonu su četnici odmah dobili saglasnost "Bošnjaka" da se RS konstituiše, a Bošnjaci su dobili obećanje da će RS u budućnosti dozvoliti povratak izbjeglica, a što je RS (kako se i očekivalo) šestoko spriječavala, pogotovo u prvim godinama, dok se ljudi nisu ohladili od povratka.

Kada je jednom "sporazum" usvojen, driblanje "glupih Bosanaca" od strane Izetbegovića se nastavlja tako što se dogovor prikazuje kao velika pobjeda Bošnjaka, a istina izlazi na vidjelo tek godinama kasnije, kada je već kasno da se išta ispravi.

Onoga trenutka kada postane jasno da su u stvari četnici odnijeli još jednu pobjedu, onda se krive svjets-

Ivo Matanović na Četvrtom Okupljanju domoljubnih i državotvornih Hrvata

ke zavjere, Evropa, Amerika, Srbi, Hrvati itd, čime se razvodnjava uloga Izetbegovića i njihove udbaške garniture na čelu Bošnjaka.

Dakle, evo kako je u tom stilu završila i kriza sa "referendumom", slijedi citat iz štampe.

Predsjednik Republike Srpske Milorad Dodik otkazat će referendum, potvrdili su u zajedničkoj izjavi za medije upriličenoj nakon sastanka u zgradi Predsjedništva BiH, visoka predstavica EU za vanjske poslove i sigurnost Catherine Ashton i član Predsjedništva BiH Bakir Izetbegović. Izetbegović je istakao da je razgovarano o trenutnoj političkoj situaciji u BiH.

"Zadovoljan sam što je riješen jedan akutni problem u BiH, ali sam Lady Ashton kazao da nije riješen hronični problem, akumulacija antidejtonskih i antidržavnih postupaka i izjava. Dovode se u pitanje odluke i autoritet visokog predstavnika u BiH, institucije koje su ustanovljene u parlamentu BiH, postojanje genocida u Srebrenici, itd. Nadam se da će se uskoro startati s rješavanjem ovog pravog i trajnog problema u BiH", rekao je Izetbegović.

Ashton je u izjavi za medije istakla da je povlačenje Odluke o referendumu bila ispravna stvar jer sve odluke trebaju biti donesene putem političkog dijaloga te dodala da će EU olakšati strukturalni dijalog u vezi s državnim pravosuđem. –
Kraj citata.

Dakle, nema referenduma, ali četnici dobijaju šta su željeli, a to je "dijalog" o pravosuđu BiH. Primjetimo kako Izetbegović

širi optimizam kako će se uskoro krenuti i sa rješavanjem drugih problema. To je onaj dio driblinga gdje Bošnjaci dobijaju obećanja za budućnost, dok četnici dobijaju odmah ono što su tražili - dijalog o pravosuđu, tj. o Inzkovim nametnutim zakonima. To znači, postignut je pristanak da se još dvije BiH institucije Tužilaštvo i Sud BiH razvodne i onesposobe.

Nažalost, dogodilo se tačno ono što smo u prošlom Glasniku predvidjeli kada smo kazali: "Niko ne može spasiti život samoubici koji je čvrsto odlučio da se ubije." Iz gornjeg citata vidimo da su Izetbegović i njegovi četnički ortaci upotrijebili još jednom stari trik, još jednom nas predriblali istim driblingom, jer sve može kod nedržavotvornih ljudi koji imaju kratku političku memoriju.

Napravljen je još jedan korak ka trajnom ukidanju Bosne i Herecovine i ka **pretvaranju Bošnjaka u narod bez domovine**, novokomponovane Rome 21. stoljeća, bez obzira na namjeru Inzka i svijeta da ne dozvole mijenjanje Daytonu u pravcu dalje dezintegracije BiH.

Ivo Matanović na Četvrtom Okupljanju domoljubnih i državotvornih Hrvata

SJEĆANJE NA DRAGU SUDARA

Rudi Tomić, Kanada, ruditomic@sympatico.ca

Smrt je ljudska sudbina, koja nas čeka na posljednjem času života, ali na koju ne mislimo, stoga obično kažemo, kad netko umre, da je nenadano (!) preminuo. Smrt nije nenadana, nego mi smo nenadano zatečeni kada čujemo tužnu vijest o smrti drage osobe, rodbine ili prijatelja.

Smrt Drage Sudara zatekla me je doista nenadano, jer smo imali u planu još mnogo čega učiniti za osvješćenje hrvatskog naroda, koji se guši u zabludama, a kojem je on sebe nesebično predao u radu i žrtvovanju do konačnog odlaska na drugi svijet. Smrt, ipak, nije odnijela Sudara u cijelosti - ostala su nam njegova djela i sjećanja na mukotrpan život.

Drago Sudar rođen je 11. listopada 1930. u Brušanima, čuvenom ustaničkom mjestu u Lici, a preminuo je, blago u Gospodinu, **30. travnja 2011. u zagrebačkoj bolnici Sestara milosrdnica**. U osam desetljeća života - tri četvrtine proveo je u jugoslavenskim i

američkim zatvorima i u emigraciji. Životni put malog (po stasu) Drage bio je ispunjen mukama, patnjama, neizvjesnostima, samocom, usamljenošću, sumnjama, optužbama, nerazumijevanju sredine u kojoj je obitavao, jer mnogima nije bio jasan zbog svojih političkih stavova.

Nakon sloma Nezavisne države Hrvatske 1945. u **petnaestoj godini života**, Sudar osniva **osloboditeljsku organizaciju "Velebitski vukovi"**, koju je uspješno vodio u **diverzantskim akcijama u narušavanju partizanske vlasti u ličkim selima**. Uhićen je **6. svibnja 1949.** i po čl. 3. točka 8. jugoslavenskog Zakona o krivičnom djelu protiv naroda i države, osuđen na **13 godina robije i prisilnog rada**. Kaznu je **izdržao do posljednjeg dana u zloglasnoj Staroj Gradiški**.

U svojim sjećanjima, jedan od metoda koji je opisan u njegovoj knjizi *Coming of Age in Tito's Perons*, (izdanje Hrvatske republikanske stranke) je postupak sa zatvorenicima koji su dovedeni u Staru Gradišku, u sobu broj 51,

gdje su bili fizički i duševno dotučeni i prinuđeni priznati "urotu" protiv države i onda bili "obraćani" za prihvaćanje ideje jugoslavenske države. Na vratima sobe 51 "... (zatvorenici) su dočekani od izabраниh specijalaca koji zatvore vrata i navale na novodošlog tako, da drugi zatvorenici ne čuju vikanje i zapomaganje. Zatvoreniku su ruke bile zavezane iza leđa i tako bi bespomoćan bio udaran i prebijan sve dok ne izgubi prisebnost. Poslije toga, prebijen i polumrtav, bio bi ba-

Ivo Matanović na Petom Okupljanju domoljubnih i državotvornih Hrvata

čen u jedan kutak. Nekoliko dana kasnije, nakon što se iznakažen i prebijen zatvorenik malo osvijesti, dana mu je batina i bio bi prisiljen da udara nove zatvorenike koji su u međuvremenu pristizali."

Oni koji su preživjeli Staru Gradišku i druge jugoslavenske zatvore, imaju trajne posljedice od slabe prehrane, teškog i mučnog prisilnog rada, prenatrpanosti, zagađenog zraka, uznemirivanja u ćelijama, nevjerojatno lošim higijenskim uvjetima i pojava zaraznih bolesti kao što je tuberkuloza. Sudar dalje kaže da je najteža kazna bila boravak u samici u trajanju od 14 dana i pritom biti vezan u lance. Zbog toga što samice nemaju kreveta, pokrivača, ni grijanja, ovakva je kazna bila skoro neizdrživa za vrijeme zimskih dana.

"Ljudska izdržljivost ima svoje granice i poslije obično slijedi samoubojstvo ili predaja. A predaja je u većini slučajeva, kako su mnogi iskusili, mnogo gora od same fizičke smrti...", kaže Sudar.

Iz zatočeništva u emigraciju

Nakon izlaska iz zatvora Sudar 1957. bježi iz Hrvatske. Odmah po dolasku u Austriju postao je član Hrvatskog oslobodilačkog pokreta, a nakon Austrije došao je u Kanadu, gdje je živio s prekidom do 1990. i bio je vezan uz Ujedinjene kanadske Hrvate i godinama je obavljao dužnost tajnika, a bio je i urednik društvenog glasila "Nezavisna država Hrvatska".

Sudar se nije mogao suživjeti u stagniraloj "ustaškoj" sredini, u kojoj su bili ljudi umorni od ratnih stradanja i teškog emigrantskog života, koji su prihvatili novu domovinu kao konačno rješenje, a proslave 10. travnja kao duhovna nadahnuća hrvatske državotvorne ideje.

Sudar je bio revolucionarno dinamičan, pa je pronalazio suborce u drugim hrvatskim političkim organizacijama, u kojima je također bio aktivan, ali nezamjetljiv zbog svoje skromnosti, suzdržanosti i samozatajnosti. Doduše, Drago nije bio govorljive naravi, mada je imao veliko bogatstvo pamćenja datuma važnih zbivanja, imena značajnih ljudi i sposobnost rasuđivanja i predviđanja događaja.

UDB-a je znala njegove sposobnosti, pa je uvijek tražila ljude iz podzemlja s kojima bi ga mogli identificirati za anti-jugoslavensku aktivnost. Optužen je na temelju jednog anonimnog američkog doušnika, kao i jednog Hrvata koji tvrdi da ga je Sudar učio kako se prave bombe. Bio je zatvoren u Torontu 25. lipnja 1981. godine, a u siječnju 1982. je izručen u SAD (nije bio legalno izručen, nego ga je CIA pod krivim imenom dopremila u SAD), te za vrijeme suđenja u New Yorku, gdje je bilo još devet Hrvata na suđenju, Sudar je raznim dokazima dokazao gdje je bio za vrijeme izručivanja bombi, tako da je bilo očividno da on nije mogao imati nikakve veze sa subverzivnim aktivnostima nekih Hrvata. Optužba je bila namještena i "pronađen je krivim za konspiraciju i ucjene". Osuđen je na 10 godina zatvora bez pomilovanja. Kaznu je izdržao u najzloglasnijem američkom zatvoru u Alabami.

Hrvatska mladež u Kanadi tiskala je brošuru 1988. **Profil krivo optuženog čovjeka**, u nakladi Hrvatskog puta, u kojoj je objavljeno pismo Drage Sudara kanadskom veleposlanstvu u Washingtonu, gdje su izneseni podaci o ljudima i bombama, čije su žrtve bili dva mlada Hrvata u Kaliforniji (SAD) i dva druga Hrvata u Mississauga (Kanada).

Kad je počeo osloboditeljski Domovinski rat Sudar se vratio u Hrvatsku i radio je više godina u odjelu obavještajne službe na poslovima analitike. Najbolje je iznio svoje mišljenje o ljudima koji su bili u UDB-i i KOS-u, a ostali su na vlasti u Hrvatskoj nakon njenog oslobođenja, u razgovoru "OČI U OČI" u Slobodnoj Dalmaciji (28. 09. 2000.)

Čast tebi poradi vrlina!

Drago Sudar je bio čovjek velikih vrlina, bogatog životnog iskustva, veliki poznavalac povijesnih zbivanja, iskusni analitičar i političar, revolucionar, rodoljub i vjernik. On nije nikoga mrzio, čak je oprostio svima koji su ga mučili i zlostavljali, kao i onima koji su ga bez dokaza optuživali. **Drago je izdržao desetgodišnju**

zatvorsku kaznu u Americi samo zato što nije htio odati Hrvata koji je počinio zločin, jer taj je čovjek imao ženu i djecu, koji i danas živi u Torontu sa svojom obitelji. To je veliko djelo.

Budući da nije bio nametljiv u govoru, puno je toga progutao u sebi, jer nije se mogao povjeriti ljudima ni u najbližoj sredini. Vidio je kako je radila hrvatska politička emigracija, koja se je izivljavala u međusobnim svađama i optužbama; vidio je također kako su ljudi u Vladi i na položajima u Hrvatskoj neiskreni, sebični i zavidni, da mnogi nisu ni svjesni koliko je ostalo partizanskih, komunističkih i srpskih natruha u svim segmentima državnog rukovodstva i društvenog usmjerenja. Posebice je bio razočaran zbog rasprodaje hrvatskih poduzeća, industrije i banaka, koko bi se s tim novcem pokrivala raskošnost vladajuće vrhuške. Mediji u Hrvatskoj su anti-hrvatski, jer su u rukama stranaca kojima je samo stalo do senzacija i provokacija, jer to privlači znatizeljnost publike i donosi profit. Često je pisao osvрте, ali mnogi nisu bili objavljeni, izuzev u Hrvatskom Fokusu.

Bio je razočaran zbog ne organiziranja dolaska Hrvata iz iseljeništvа, koji su mogli pomoći novčano i stručno Hrvatskoj u razvoju gospodarstva. Međutim, shvatio je razloge zbog čega nije došlo do masovnog dolaska iz dijaspore, jer su se vlastodršci bojali da će doći "ustaška emigracija" i uništiti njihov "antifašizam" iza kojeg se skrivaju komunisti, jugonostalgici i kriminalci.

Sve ove navedene probleme, o kojima smo razgovarali prili-

Ivo Matanović na Petom Okupljanju domoljubnih i državotvornih Hrvata

kom njegovog dolaska u Kanadu, ostali su na žalost neriješeni nakon njegovog odlaska s ovog svijeta. Drago nije imao osobnih problema, naime, nikad se nije žalio da ga nešto boli ili da mu nešto fali! On je, mogli bismo pouzdano reći, živio za Hrvatsku, pa sam bio oduševljen pročitavši da su mu njegovi suborci, uznici, rodbina i susjedi odali dostojnu počast prigodom sahrane.

Od pokojnog su se oprostili Ivan Vukić u ime Hrvatskog društva političkih uznika podružnice Gospić i Dragin dugogodišnji prijatelj iz emigracije Marijan Buconjić. **Biskup dr. Mile Bogović nije mogao predvoditi misu i sprovod**, ali je vlč. Nikola Turkelj u propovjedi prenio pozdrave i zahvalnost preuzvišenog biskupa za Dragino djelo na službi Bogu, domu i narodu. (Ličke novine, 3. svibnja 2011.)

S Dragom sam proveo polovicu stoljeća u radu za slobodu hrvatskog naroda i uspostavu samostalne i slobodne Republike Hrvatske. Bili smo sretni da smo dočekali taj veliki događaj, u čije smo temelje uložili dio sebe. Drago je posebno sretan da je konačni počinak našao u najdražem mjestu na svijetu, u svojim Brušanima. Nije na ovome svijetu našao pravdu i pravednost, do koje mu je toliko stalo da je bio spreman umrijeti za te ideale, što će Svevišnji uzeti u obzir i nagraditi svojom pravednošću u Kraljevstvu Nebeskom.

***Macte vitute esto!* – Čast tebi poradi vrli-
na!** Neka ti bude laka rodna gruda za izmučeno i napaćeno tijelo, a tvoj život i djela su jedan od značajnih djelovanja, koja na svoj način: svjesno ili nesvjesno, dobrovoljno ili slučajno sudjelovat će u pisanju jednog dijela povijesti hrvatske oslobotelske borbe.

Ivo Matanović na Petom Okupljanju domoljubnih i državotvornih Hrvata

BOŠKOVIĆEVA "TOČKASTA" TEORIJA

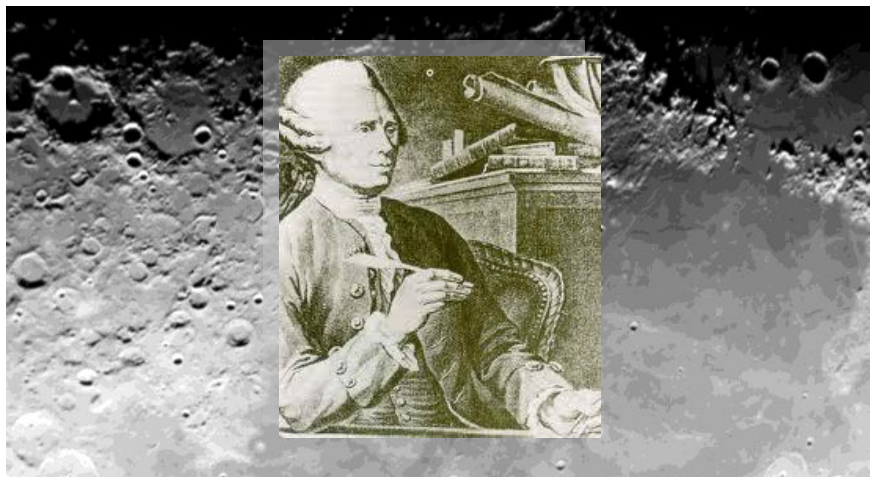
Priredio *Divo Bašić*, Dubrovnik

Boškovićeve teorija koja ga izdiže nad ovim "točkastim" svijetom je bila **da čestice nemaju veličinu, nego da su geometrijske točke, te je tvrdio da je materija građena od čestica koje nemaju dimenziju.**

"Zamislimo veliku knjižnicu s mnogo knjiga različitoga sadržaja na različitim jezicima. Sve su knjige, razumije se, napisane slovima. Zamislimo sad, da slova nisu različiti neprekidni geometrijski oblici, nego da su nastala sastavljanjem sitnih istovrsnih crnih točkica. Zamislimo dalje, da su te točkice jedna drugoj tako blizu, te razmak između njih ne možemo opažati prostim okom nego samo sitnozorem. Različnim položajnim kombinacijama takvih istovrsnih točkica postizavaju se različiti oblici slova, a slovima riječi, i to u različitim jezicima. I tako su cijele knjižnice sa svim svojim knjigama različitoga sadržaja na različitim jezicima

konačno **samo različite položajne kombinacije nepregledno mnogih istovrsnih crnih točkica**".

Friedrich Nietzsche je cijenio Ruđera Boškovića "kao najvećeg protivnika i pobjednika nad pričinom osjetila", pa tako 1895. piše za Boškovićeve teoriju [prirodne filozofije] da je "najveći trijumf nad osjetilima koji je do sad bio polučen na Zemlji". Najviše je cijenio Boškovića **poradi razorenja vjere u tvar ili materiju "zadavši smrtni udarac materijalističkoj atomistici"**.

OJ HRVATSKA, OJ!

Zdenka Magdić, učiteljica, Zagreb

Nakon presude našim generalima u Hagu, Hrvatska ne miruje. Ogorčena je. Buntovna. Pravdo, pravdo, već te nije..... Svakodnevno bilo na poslu, ulici, u prolazu, tramvaju, započinje se razgovor o nepravdi koja je učinjena hrvatskom narodu. Kako bar malo rasteretiti svoju ranjenu dušu, kad riječ istine ne žele ni čuti oni koji sude? Kako sva stradanja naših gradova i ljudi ne zaboraviti i dok pjevamo: Oj, Hrvatska oj, veselo nam stoj,...!...?

Naši TV programi puni su nam svakojakih reklama. Nađimo prostora ili zamijenimo jednu reklamu, obaveznom svakodnevnom reklamom prije TV dnevnika, koja prikazuje razaranja našeg Vukovara i one četničke horde koja se

iživljava nad nemoćnim nam pukom, uz onu grozotu: ... klat ćemo Hrvate.

Jedino će tako, i onaj naš najmlađi građanin, upamtiti zašto se morala dogoditi Oluja.

SVETI HRVATSKI SAVEZ (3)

Odveć bi nas vukli prema kruhu, prema kruhu kakvim ga oni vide.

Kušali smo s Hrvatskim savezom. Prije nekoliko godina. U tijeku raznih izbora.

Nije išlo. Primamljivije je bilo biti poput Sana-dera.

Biti na čelu liste. Stranačke ili "nezavisne".

Lider. Opet granitno monolitno zajedništvo Hrvata. S novim kormiralom.

Ne. Hvala lijepa.

U prilici takvih pregovora rekoše mi. O svemu možemo razgovarati, ali On mora biti na čelu liste. Ne reče li također nedavno Gadafi: "Prihvaćam svaki sustav, ali da sam mu ja na čelu." Jer, mnogo toga se događa nepredvidenog i izvan određenog, pa i dogovorenog ustroja.

Ne bude li Svetog Hrvatskog Saveza ... Pa, što? Bit će svejedno Hrvata.

Sveti Hrvatski Savez pretpostavlja da ćemo nakon izbora biti oni isti, kokvi smo u njega ušli. Vozači, urari, ratari, profesori, mornari ...

Brico kao ministar vanjskih poslova?

Zašto ne, ali ne samo zbog izbornih rezultata.

Nije li to utopija?

Možda. Ipak, čemu nam onda takvi izbori? Nije li svejedno tko je za kormilom?

Koalicija?

Ne vjerujem u to. Uvijek zlo završi. Nikakvi zajednički osjećaji, nikakvi zajednički ciljevi, nikakvi zajednički poduhvati.

Savez, ako ništa drugo, ima istovrsne želje i htijenja. Pretpostavljaju se različiti putovi do zajedničkog cilja.

Kao rakova djeca?

Ma ne uvijek, ali uvijek s razlogom. Ili kao dijelovi cjeline. Poput onih u ljudskom tijelu.

Ivo Matanović na Petom Okupljanju domoljubnih i državotvornih Hrvata

HRVATSKI PRAVOSLAVAC

br. 1, ožujka 2011.

Izišao je iz tiska prvi broj časopisa hrvatskih pravoslavnih vjernika "Hrvatski pravoslavac".

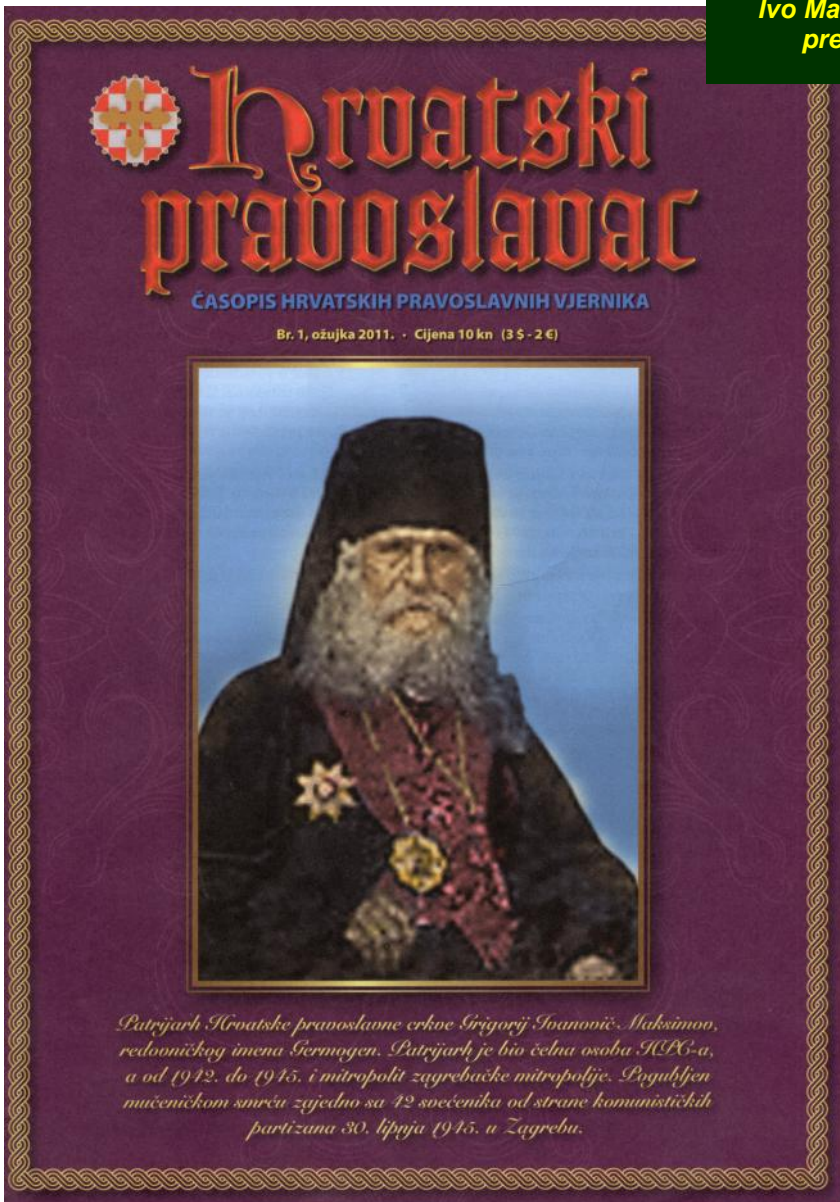
Časopis izlazi u Zadru, urednik je Ivo Matanović, dok su ostali članovi uredništva: dr. sc. Stjepan Murgić, prof. Filip Čorlukić, dipl. ing. Ivo Jolić i Srećko Cvitanović.

Adrese za suradnju: Zadar, Petra Zoranića 1, uznik2@gmail.com, brzoglas 023-214.523.

Prvi broj "Hrvatskog pravoslavca" donosi:

Ivo Matanović, tajnik i iguman Jelisej Lalatović, predsjednik Hrvatske pravoslavne crkve

Patrijarh Hrvatske pravoslavne crkve Grigorij Ivanovič Maksimov, redovničkog imena Gernogen. Patrijarh je bio čelna osoba RPK-a, a od 1912. do 1915. i mitropolit zagrebačke mitropolije. Pogubljen mučeničkom smrću zajedno sa 42 svećenika od strane komunističkih partizana 30. lipnja 1945. u Zagrebu.

**Grigorij Ivanovič Maksimov
Patrijarh Hrvatske pravoslavne crkve**

Na naslovnici je slika Grigorija Ivanoviča Maksimova, patrijarha Hrvatske pravoslavne crkve, a na poleđini ogledni primjerak mantije hrvatskih pravoslavnih svećenika,

Proslov,

Proglas – Upute hrvatskim pravoslavnim kršćanima kako da se na popisu stanovništva nacionalno i vjerski imenuju?

Potvrda o registraciji Hrvatske pravoslavne crkve u Kanadi,

Poziv na molitvu, a molitva je razgovor s Bogom,

Ivo Matanović: Hrvati i kršćanstvo,

mr. sc. Dragan Hazler: Hrvatska pravoslavna crkva,

August Šenoa: Deset zapovijedi majke hrvatske svim vjernim sinovima i kćerima,

dr. sc. Stjepan Murgić: Hrvatsko podrijetlo Hrvata,

Dr. Stjepan Murgić: Američki nalazi srednjovjekovne glagoljice

ŠUMADINCI POD VLAŠĆU NOVOKOMPONOVANIH BIZNIS-SRBA

Teško je uvijek Hrvatima bilo sa Srbima. Posebno kad su Hrvati bili pod srbskom vlašću. Albancima je još gore. Ništa lakše nije Makedoncima, pa niti Crnogorcima. Nu, najteže je ipak Šumadincima. Taj drevni narod, zapravo istinski Srbi, ne smije ni dignuti glavu, kamo li reći da je narod, i to narod posve različit od onih ljudskih nakupina, koje danas sebe nazivaju Srbima. Ovo je priča o šumadijskom narodu, o Šumadincima i njihovoj čežnji za slobodom. (Ur.)

U ŠUMADIJI SU NEKAD ŽIVJELI PRAVI SRBI, SA KOJIM DANAŠNJI - NOVOKOMPONOVANI VEZE NEMAJU (6)

prof. Vladimir Ćorović: "Zemlja ŠUMADIJA hajdučka, doseljenička i pobunjenička", 1939.

Šumadija je mogla prva uzeti inicijativu na se prvenstveno s toga, što je ona u hajducima Stanoja Glavaša (u čijoj je četi od 1803. godine bio i Hajduk Veljko), kome je Karađorđe bio stari prijatelj i koga je posvetio u sve pripreme akcije, imala jednu vrstu organizovane i na boj spremne vojske.

U valjevskoj nahiji - lepo priča prota Matija Nenadović - seljaci su se, mada ogorčeni, brzo rasturali i kad su pristajali da se dižu; njih je trebalo nagovarati, uvlačiti, čak i silom nagoniti, dok su Glavaševi hajduci bili već borci od rase, da ne kažemo od zanata. **Oni su glavni stožer oko koga se pribira prva Karađorđeva vojska**, i oni su u prvim okršajima glavni u akciji. **Na predlog Stanoja Glavaša, Karađorđe, koji sam odavno već beše napustio hajdučke redove, biva u Orašcu izabran za glavnog vođu Ustanka.**

Vodeća uloga Šumadije

Šumadijska aktivnost, kojoj je u istoriji zapala zavidna uloga da krene veliko delo obnove naše slobodne države, razvila se, kako vidimo, pod vrlo karakterističnim uslovima. **Priroda**

joj je dala bogate šume, a sastav stanovništva mogućnost izvesne rasne selekcije. Blizina granice omogućavala je snabdevanje oružjem i municijom i veze sa prijateljima preko granice, a tradicija stare države i guslama čuvani kult pregalaštva živu narodnu svest i volju za borbu. Nedavne borbe Koče Anđelkovića i narodne vojske, u kojima je učestvovao dobar deo Šumadije, poticale su ljude na otpor i pojačavale stav samosvesti.

Na području Šumadije završila je svoj život srednjevekovna naša država Nemanjića i njihovih naslednika; a na tom istom području, kao po nekom spremanom usudu historije, obnovljena je sa oba ustanka, od 1804. i 1815. godine, i **naša draga nova Srbija**. Na području Šumadije, na klasičnim položajima Suvobora, odnela je obnovljena Srbija, u novembru 1914. i svoju najveću pobedu u strahovitim borbama Svetskoga rata, kada je, stavljajući u pitanje svoj opstanak, uzela na sebe časnu dužnost da izvrši delo našeg narodnog ujedinjenja, najveće otkako postoji naša historija.

HRVATSKA I USTAŠTVO (7)

Mile Boban, Texas, USA

Fikreta Jelić-Buntić citira iz Ustaše iz listopada 1932. godine (odmah iza Ličkog Ustanka, m. op.) u kojem se napadaju svi oni "koji ne znaju i koji neće da znadu, da je doba papirnatih i jezičnih borbi prošlo, da ništa nije koristilo, da sada vodi i da će voditi glavnu riječ požrtvovanost, revolveri, bombe i oštri bodeži hrvatskih ustaša (...)", a pri tome potpuno zaobilazi činjenicu da je u to vrijeme, a i mnogo godina kasnije komunistička promičba imala ista obilježja i da je ustvrđivala iste neosporne činjenice u čemu se posebno isticao Proleter, glasilo Centralnog Komiteta Komunističke Partije Jugoslavije, koji je izlazio od 1929. do 1942. Radi ilustracije navodimo nekoliko citata iz Proletera, kojemu je neko vrijeme bio urednik Josip Broz Tito.

"Mase radnog naroda dovedene do nezapamćene bede i nevolje pljačkaškom kapitalističkom i veleposjedničkom politikom velikosrpske (ovo nije Srbin pisao, jer on ne bi protiv srpstva pisao, m. op.) vojno-fašističke diktature i privrednom krizom dižu se na borbu protiv vlade krvavog kralja Aleksandra posljednog. Po čitavoj zemlji valja se talas protesta protiv zločinačke vojno-fašističke diktature. (Upravo poradi te diktature protiv hrvatskog naroda je osnovana organizacija USTAŠA o kojoj se mora više i istinitije znati. Časa GNJEVA se puni, m. op.) Usprkos zabrana održavaju se sastanci i zborovi, sve češće" ... "Svi kao da očekuju dan opšte osvete, dan kada će otpočeti opšta i odlučujuća borba protiv omrženog režima. (...) U takvim slučajevima radnicima i seljacima treba tumačiti, da nije dovoljno ako se sa stisnutom pesnicom u džepu čeka neki osvetnički dan" ... "Vojnofašistička diktatura neće se raspasti automatski sama od sebe. Svrgnuće velikosrpske vojne diktature neće se izvršiti na taj način što će jednog lijepog dana da se dignu mase same od sebe na oružani ustanak. Oružani ustanak masa se mora pripremiti i to uporno i sustavno. Put koji vodi ka oružanom ustanku masa je uvlačenje njihovo u svakodnevnu borbu za

pojedine i djelomične zahtjeve, širenje i jačanje te borbe i podizanje njeno na stupanj opće borbe protiv diktature" ... "Uzdaj se u se i u svoje kljuse" - veli narodna poslovice. (Proleter, broj 2, veljača 1933. godine)

Molim čitatelje da analiziraju što su Ustaše htjele i zašto su se borili, kao i to što su komunisti htjeli i zašto su se borili. Ovo neka ne bude ili neka budu "prepucavanje". Neka ovo budu naša analiza iz prošlosti kako bi svrhovitije znali reći: Tko je bio za Hrvatsku Državu i uvijek spominjao njeno izvorno ime Hrvatska, a tko je bio protiv nje i nikada nije spominjao njeno izvorno ime Hrvatska?

Koncem ljeta 1932. godine Poglavnik je poslao deset istreniranih Ustaša u Velebit da dignu ustanak. Taj ustanak je bio više simbolične, nego izvedbene naravi. Zašto simbolične?! Kada sam se 3. prosinca 1977. godine u Los Angelesu sastao sa dr. Andrijom Artukovićem, imali smo priliku pričati o mnogim stvarima. Pošto sam znao da je on za mene kao i za mnoge druge Hrvate enciklopedija o događajima u svezi Ustaškog Pokreta i Velebitskog ustanka, između mnogih pitanja pitao sam ga i da mi kaže nešto o tom ustanku.

Ja sam u časopisu "Otpor" br. 1 iz 1988. godine dao kratki osvrt s dr. Artukovićem. Sada ću navesti neke stvari kako bi se dalo malo više svijetla s naše hrvatske strane na taj ustanak, a ne da se uvijek govori s neprijateljske strane.

BAZALO (56. NASTAVAK)

Dr. Mile Budak, hrvatski književnik, političar i državnik

Najupućeniji su držali, da se je udaljio i da se ne vraća samo da ne hrani Kajinu nadu, da će se ipak predomisliti i ostati s njom kod kuće. Prema tome su se i vladali u prvom redu Matija i Joca, a podupirali su ih donekle Maleta i njegova Kata. Doduše, njih se dvoje nisu nimalo zagrijavali za to, da ona traži proglašenje svog vjenčanja ništetnim, jer nije uopće došlo do braka između nje i Ivana, jer su trebali poslenika u kući! Kaja je bila izvrstan radnik, a nisu joj plaćali ništa, jer je bila kućno čeljade, veoma poslušna i marljivo, upravo numorno, i gdje je bila ona, nije trebalo njih. Kod nje je bila još jedna osobita pojava, kojom se ne mogu pohvaliti mnogi ni muškarci ni žene: govorila je tako malo, da je svaku riječ trebalo iz nje izvlačiti. Kad bi se Maleta i Kata najžešće svađali, kad bi cijela kuća grmila i vika odjekivala od krovova i zidova ostalih Kresojića kuća, Kaja bi mirno obavljala svoj posao i mogao bi je prije zaklati nego da bi mogla ponoviti i jednu jedinu riječ, koju je njih koje izbacilo na svog protivnika kao puščani naboj. Ona nije ništa čula. Nije ništa vidjela, nije se zanimala ni za što drugo osim posla, koji je baš tog časa obavljala.

Taka je ona bila, pa je onda razumljivo, da Maleta i Kata nisu imali ni najmanjeg razloga, da požele njezin odlazak iz kuće.

Ni ona sama nije na to ni pomišljala. U svojoj je duši bila odlučila, da se ne će micati, već da će nositi svoju sudbinu kao nerazumljivu kaznu nebesa na ovom svijetu, iako nije nikako mogla dokučiti, čim je zaslužila tako strahovitu osudu. Zar svojim uzornim djevovjačkim životom?! Ili svojom podsvjesnom spremnošću, da svom budućem čovjeku bude rob i najodaniji i najplodniji bračni drug?! Svjestno nije mogla

stvarati odluka za budućnost, jer nije ništa znala, nije imala ni pojma o bračnom životu i bračnim obvezama, osim koliko to svako seljačko dijete vidi i čuje u kući, na dvorištu, na pašnjaku i u cijeloj prirodi, a to je upravo toliko, da mu je sve prirodno i da ni o čemu ne treba razmišljati niti razmišlja. Sve je na dlanu jasno i naravno, pa ne treba stvarati posebnih odluka i zavjeta, kad - ni ne može drugačije biti, nego jest, jer je tako to ostavio svevišnji Stvoritelj.

Kaja je mislila kao što misle najbolje iz njezina naraštaja i kraja, pa je onda bilo preteško riješiti pitanje, zašto je na nju pala tako strahovita pokora i kazna već na ovom svijetu. Ipak, kako bilo da bilo, bio uzrok, koji mu drago, ona je odlučila, da će pognuti glavu, stegnuti srce i usnice, pa nijemo, bez žalbe i jauka, sa skrušenim molitvama nositi svoju tešku sudbinu. U kući joj nisu otežćavali. Nisu joj nikad ništa predbacivali, jer nisu imali razloga, a Kata je bila prema njoj pažljiva i onda, kad je s Maletom išla za vratove. Kad bi joj se god zareklo u onom bijesu, da i njoj rekne koju gorku, brzo bi se trгла i ispravila kao da nije ništa ni bilo.

Etto, naljuti me ovaj moj mazgilj - rekla bi joj nasamu - pa unda rečem i tebi koju žuku, al nemoj se ljutiti. Znam ja, da tebi nije lako, al vidiš, kako j' i š njima --- I još, moj je Maleta suvo zlato, kakvi i' ima, ja tebi velim.

Kata je to češće tako govorila, da se Kaji ne zamjeri, jer doista nije imala razloga, da se na nju potuži, a još manje, da je ozlovolji i navede na misli, da otiđe.

BOŽJI PUSTOLOV (22. nastavak)

Daleki putevi Franje iz Ksavera

Josip Badalić D.I. – Zagreb, Voćarska 106

Razvratni Jamaguki

Iza natčovječanskih napora trojica putnika, blatni i napola mrtvi stignu napokon u Jamaguki — "Gorsko ždrijelo", privlačiv grad s 10.000 kuća, sijelo najmoćnijeg japanskog daimija. Na njegovu dvoru vlada mekoputnost i uživanje. I tu treba da Franjo propovijeda Krista Raspetoga! Ušao je u svratište starijeg čovjeka — imenom Ukida — pa on i njegova žena prvi prime kršćanstvo. Franjo nije mislio tu propovijedati, ali čekajući priliku da ide u Miako, kamo se ne može bez oružane pratnje, govori o svom božanskom Kralju.

Dva put na dan izlaze on i brat Fernandez na ulicu i propovijedaju. Jedni ih rado slušaju, **drugi se rugaju, treći ljute**. Većinom je govorio mladi Fernandez. "Dok je brat tako propovijedao, stajao bi Franjo uza nj moleći se u duhu za uspjeh propovijedi i za slušatelje." Sve su ulice obišli. Isto su činili i po mnogim plemićkim kućama.

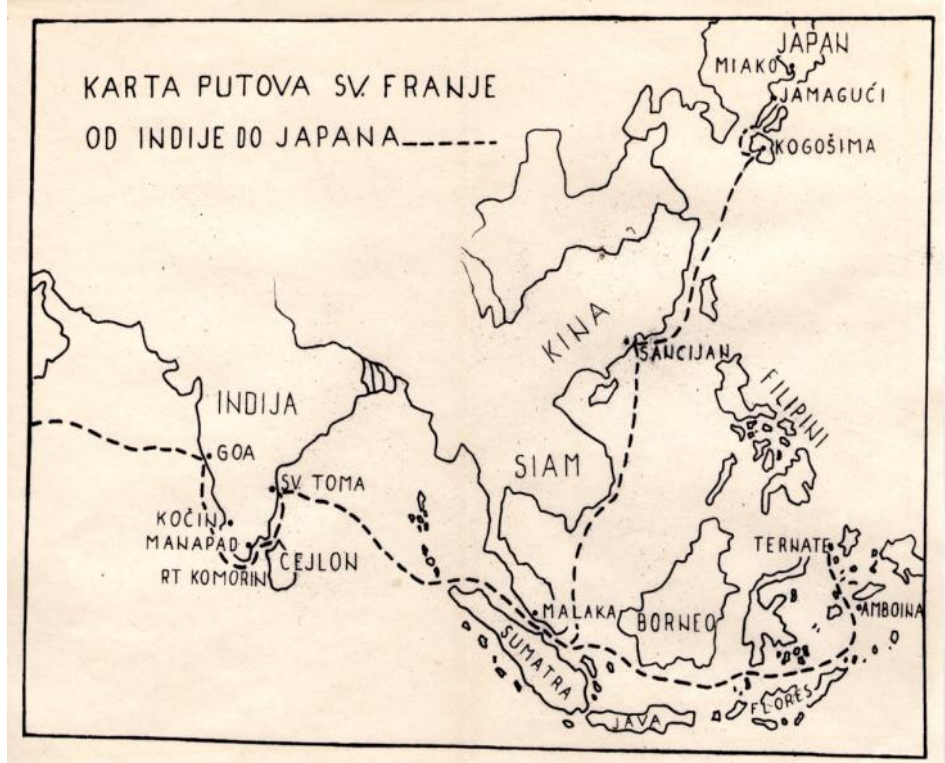
Pun svetoga žara bio je Franjo i onda kad je s bratom Fernandezom pozvan pred daimija Okija Jošitaku, pod kojim je bilo od 70 japanskih vojvoda njih 20. Najprije, uz pratnju plemića, padoše i dva puta se pokloniše pred daimijem. Pitao ih je o Indiji i Evropi, pa onda o vjeri koju žele propovijedati. Franjo zatraži od brata neka čita iz bilježnice o stvaranju svijeta i zapovijedima Božjim. Čitao je o grijehu kumirstva i sodomiji, ističući niskost toga grijeha. Vojvodi kao da se savjest uzbudila a lice odavalo uzrujanost. Kad je nauka pročitana, dade im znak da mogu otići, a da nije ni riječi rekao. Brat je mislio da će ih pogubiti No on ih je smatrao nekom vrstom budista, ili ih je zbog lošeg jezika samo napola razumio te dobro

prodoše.

Brat je kasnije pripovijedao kako je Franjo često nastupao veoma žestoko i korio Japance zbog opaćina. Kao da je išao za tim da umre za vjeru. No Franjo sam reče kasnije da ti plemići neće primiti kršćanske vjere dokle god ne počnu njih dvojicu poštivati više od bonaca. A to će postići jedino tim da im pokažu kako se ne boje smrti.

Na putu do "sina neba"

Misijski ideal sv. Franje nije bio nikad pokrstiti nekoliko duša, nego da čitave zemlje privede Kristu. Da se to postigne, treba predobiti vladare i upravljače, ili ih barem navesti da im ne smetaju. Stoga osam dana prije Božića 1550. godine ostavlja s bratom Fernandezom i mladim Bernardom neplodni Jamaguki da potraži dvor "sina neba" u Miaku. Valjalo im je prijeći kojih 300 kilometara. Na prvom dijelu puta od 60 kilometara prema luci često su propadali do koljena u snijeg, a gazili do pojasa studenu vodu, koja im je kočila udove. Kad bi došli u svratište, brat je promatrao kako su Franji noge izranjene, te kako ne bi legao na rogožinu, nego se pokrio njome da se obrani od nesnosne studeni.

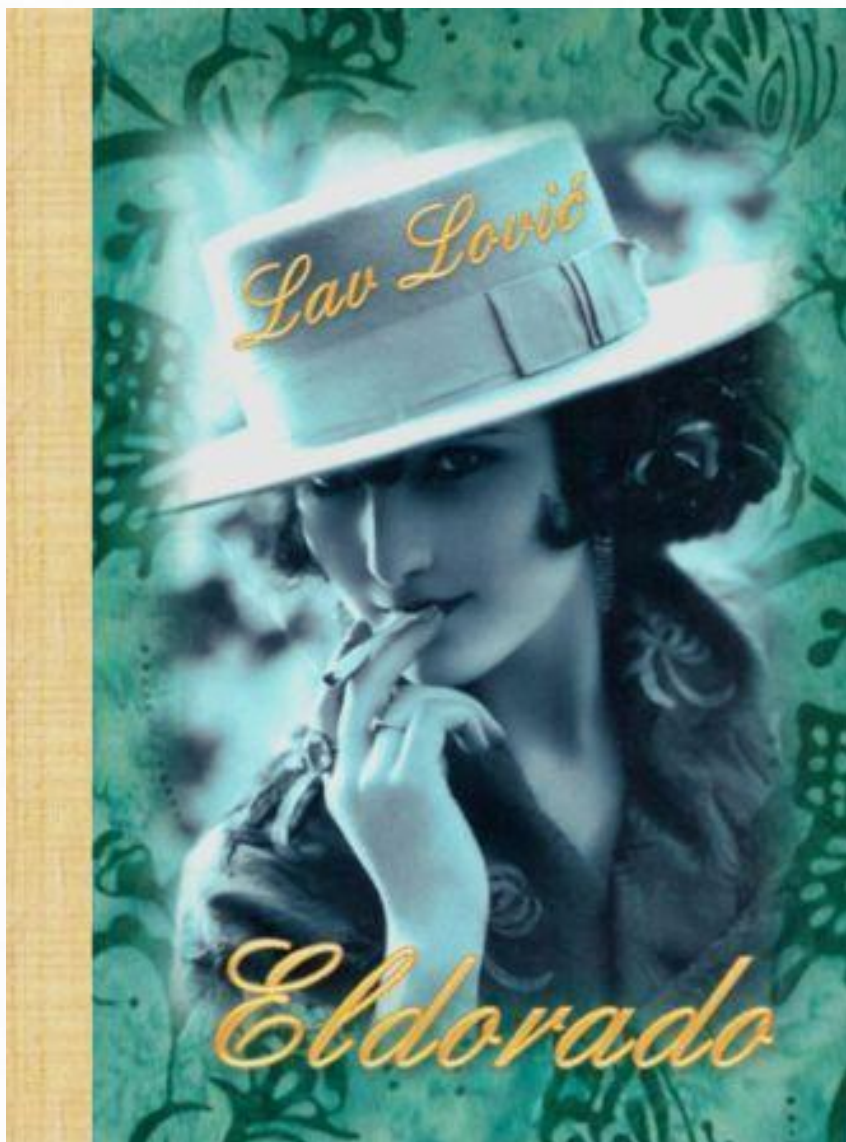

Hrvatska knjižara

internetska knjižara i antikvarijat
www.knjizara.hrvatskauljudba.hr
hrvatska.knjizara@gmail.com

Vam predstavlja novo izdanje knjige:

Lav Lović: Eldorado

Hrvatski
uljudbeni
pokret

**Udruga za zaštitu
prava građana**

Pete poljanice 7
10000 Zagreb
Hrvatska
tel: +385 1 29-23-756
fax: +385 1 29-23-757

hrvatska.uljudba@gmail.com
www.hrvatskauljudba.hr
www.svakovamdobro.hr
www.pravednostiljubav.hr
www.borovnicaunas.hr
www.redangus.hr
www.blackdragun.hr
www.laudonovgaj.hr
www.ne-kor.hr

Glasnik
Hrvatskog uljudbenog pokreta
Izlazi subotom

Nakladnik:
"OGNJIŠTE" Nakladna
zadruga

Uredništvo:
dr. sc. Tomislav Dragun
glavni urednik
091/33-88-431

Hrvoje Mirković
grafički urednik
091/33-88-432

Lovorka Dragun Mirković, dipl. oec.
za izdavača
091/33-88-433

Prilože slati na adresu:
Zagreb, Pete poljanice 7
hrvatska.uljudba@gmail.com
Idejno rješenje:
© Hrvoje Mirković